

ՏԵՇԿԱՏՈՒ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԲԸՆԻՊԻԹԵԱԼ ԳԱՅԻՐԵԻ ՄԱՍՆԱԺՈՂՈՎԻ

Ն. Գ. Տ. Տ. ՎԱԶԳԵՆ. Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ՆՈՐ ԵՐԵՎԱՆ

ՊՐԱԿ Զ.

1956

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Էջ

Հայրապետական Կոնդակ	135
Նոր Տարւոյ Շնորհաւորութիւն	136
Արարատ — ՍԱՐՄԵՆ	137
Խօսք մը ԾԵՆԴԵան առքիւ — Ե. Ե. Դ.	138
Մեր Եկեղեցիին Պատմական դերը ՀԱՐՄԱԿ	139
Ոսկի Օօօրոցքը եւ անուր Մսուրքը — .*	142
Հոփիսիմէի Տանարը — ԹՈՐՈՍ ԹՈՐԱՄԱՆԵԱՆ	144
Ազգային Կեանք	146
Հ. Բ. Բ. Միութեան Կեանքն ու Գործը	149
Բարեգործականը եւ իր Բարերաբները — Գ. ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ	153
Խաղարշնը — ՃՈՂԱԿԱԹ Գ.	156
Հայ Կինը Բարեգործականի Դրօշին տակ	157
Միութեան Յիսնամեակի առքիւ Ս. Պատարագ, Հոգեհանգիս եւ Հանդիսութիւններ	160
Հրաչեայ Յ. Անառեան — Հ. ՆԵՐՍԵՍ Վ.ՐԴ. ԱԿԻՆՆԱՆ	162
Մանուկներու Միջավայրը — ԱԼԻՍ ՈՎՍՍԱՆՆԱ ՍԱՐԴԻՍԵԱՆ	166
Ժիրայր Գանքարնեանի կենսագրութիւնը — Ս. Շ.	168
Շնորհակալութեան նամակ — Պ. ՎԱՀԱՆ ՄԱԼԻԶԵԱՆ:	169
Ցոբելինական Տարւոյ Նոր Անդամներ	170
Հ. Բ. Բ. Միութեան Շաղկոցը	171
Հարցումներ Բարեգործականի Կեանքին ու գործունեութեան մասին	171
Ցոբելինական Մրցանք	172

ԱԶԳԻ ԾԱՌԱՅ ՅԵՒԲԻ ՄՈՐՄՈՒԹԱՄԻՆՅԵԼ ԿՎԹՈՒ
ԱԶԳԻ
 Եղիսակողովսկու եւ կթնկարացան լուս ծԱՅՐԱԳՈՅՆ
 ՊԱՏՐԻԱՐ ՀԱՄԱԳՈՎԱՆ ՆԱԽԱԾԵՄ ԱՊԱՌՈՅ ԱՄՐԱՏԵԱՆ ԱԿԱԽԵ-
 ԿԱԿԱՆ ՄԱՅ ԵԿԵՂԵՑԱՅ ՄՐԲՈՅ Էջմիածնի

Ողջոյն Հայութեական Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր ժողովեան
 յինամյա կեանքին ու գործանէութեան:
 Երանելի օր մը արեւո, առաօրացի նեղոսի ամերուն, Ապրուածակը հայ մը
 Պողոս Նուայր, իրեն նման բարեպաշտ ու բարեխրդ ինն ազգայիններու համա-
 խորհուրդ, ծանոնց քուա կազմակերպութեան մը Հայկական Շաբաթական Շնոր-
 հանուն Միութեան, ոյ յորդերանից եւ արքանայիրը հանդիսացաւ հայ ժողովուրդի
 քրիստոնէական գոթի սուրբ Վաստիկ և անոր իրաւ տարինութիւններուն: Այդ-
 երանելի օրը Սուրբ Աստիկ օր մը 15 Ապրիլ 1906: Մեր միրոջ Եւ Փրկչի
 Հրաշափառ Հայութեան համբաւակ յիշանակը կարեի շէր ատէլ պայտաօրէն
 դառարէ քան այդ կատարուածաւ ար մը հայունեաց սրբի պարզեան:

Հ. Բ. Ա. Միութեան մէջ ներաջնակօրէն զոգակացեան հայուն մրածուր
 աշնուութիւնը, զգացումի գեղեցկութիւնը և կամքի շինարար ձիրերը: Ան գարուէ
 սուրբ անեցաւ, ծաւալեցաւ ու վօրսացաւ և ամբողջ մեր ապօս Ընդգրկեց, ազգու
 ազգին ծառայեց համար:

Եւ յիսուն դարիներ շարունակ այս օրնեւա կազմակերպութիւնը՝ նեղոսի
 ամերի մինչեւ Պավորի ամերը: Ադշանքեանի ամերէն մինչեւ Արաբսի ամերը և
 մինչեւ Արեւելի մեր այսօրվա հայաշատ կերպները, իր կենասու չեղուը եր-
 կարէ, ամենու բաշխելու եւ հայ, եւ լյոյ, եւ յոյս, իրբէն գերազայն նպարակ
 ունենալով պահանջանեթիւնը և կեանքի ապահովութիւնն ու բարօրութիւնը հայ
 ժողովուրդի պահանջանեթիւնը: Մայր Երկրէն ենթ թէ Մայր Երկրէն դուր:

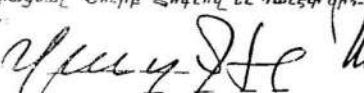
Հ. Բ. Ա. Միութեան անցնող յիսուն դարիներու գործն ու վաստակը բարօյա-
! !

կան մժ յաղթանակ մը կը տանդիսանայ, փառքի գրալու մը եւս աւելցնելով հայ ժողովորդի անոնքին, կի ան եղաւ եւ կը նոյն պատճով հովանի մը, փը. Կարս Յեղք մը Եւյլուոյ ամրոյ հը համայն հայ ժողովուորի համար:

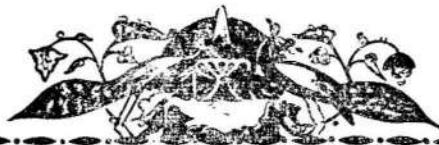
ՊՂԾՈՒԵԼՈՎ Հ. Բ. Ռ. Միութեան յիշնայա յորելեանը, Կօրհնելք ուորք յիշարակը անոր երանելի հիմնադիրներուն, բոլոր դեկավարներուն եւ բարերարներուն, որոնք կը հանգիւն սրբով արդարներուն հոչդի եւ իրենց հաւաքրով ու երկրային բարի գործերով արժանի դարձած են զւած տուած տեսներու:

Կը մաղթենք Հ. Բ. Ռ. Միութեան երկար, անվաճան կեանք եւ բէզնառար գործուելութիւնն, ամենամեջ յանկութեամբ, որ իր ուշադրութիւնը շարշնեկ առաջ եւանդով է Միութեան հայուսահայանաման եւ ոյր սերունդունու նախկի գագաթարակութեան ևնասան գործին: Կեդրոնական վարչութեան նախապատուած: Յիար Յիւրու Ոննուեանին եւ իրեն աշխարակը բարի գործի ընկերներուն, համաձեւդերու վարչութեանց, ան զանագերն եւ պաշտոնաւուուրուն, Ծինակա, Օրիորդաց եւ Երիրասադաց կազմակերպութիւններուն, բոլոր ապաստի բարերարներուն և Միութեան անդամներուն՝ ի սրտի կը մասցինք բաշառող երկար կեանք, լի երջանիկ ու խալազ օրերու, եւ առանցեաւ ուժ եւ եռանդ առափորին պըս շաբեր շաշուներու համար Հ. Բ. Ռ. Միութեան գործունէութիւնը յօդու Եկեղեցին, ազդին եւ լեզու լուզազդ Անդ Հայրենիքին:

Երանէ Զեկ բուշիդը որ սուրբ կը սրբած Աստվածայ առջեւ եւ պատահանքուն ի սրտի կը մասցինք բաշառող երկար կեանք, լի երջանիկ ու խալազ օրերու, եւ առանցեաւ ուժ եւ եռանդ առափորին պըս շաբեր շաշուներու համար Հ. Բ. Ռ. Միութեան գործունէութիւնը յօդու Եկեղեցին, ազդին եւ լեզու լուզազդ Անդ Հայրենիքին:

- ԾԱՅՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԻԱՓ ԵԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈ

Հ. Բ. Միութեան սոյն կոնքակը
գրուած 1956 թ. մայիս 20-ին
Հայկական գործարք Թիֆ
Խ. ՇԱՄԱՆԻՉԻՆ:

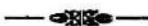

Հ. Բ. Ռ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳԱՀԻՐԵՒՄ ՄԱՍՆԱԺՈՂՈՎՈՒ

Նոր Տարւոյ եւ Ս. Ծննդեան առթիւ կը փութայ իր սըրտագին շնորհաւուութիւնները ուղղել Միութեանս բոլոր անդամներուն, վեթերաններուն, բարեկար անդամներուն եւ բոլոր բարեկամներուն, բարեյաջող եւ երջանիկ տարիներու ջերմագին մաղթանքներով:

ՀՅՈՒՍՈՆԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ

Ամեն օր ես նայում եմ իեզ կարօսագին հրպարտութեամբ,
Մի օր զինջ է հայեացք ո՞ո, մի օր զիխիդ չոքում է ամպ,
Մերը ո՞ո վիճերը մռայլում, մուծ է պատում ո՞ո նակատին,
Մերը արեւն է անհոգ խաղում լուսէ քագիդ աղամանդի,
Քայց դու միշտ էլ՝ խիճնդիդ մէջ, քէ ո՞ո վեսի անեղ ժամին՝
Թաւերժական ուրախութեամբ նայում ես Նոր Հայաստանին:

Քեզ նայելիս սրտիս ծովը ալեկոծում է մինչ յատակ,
Աւշարհում կա՞յ ուրիշ մի բախս, ինչպէս ո՞ո բախսը դժմդակ,
Դու, որ նակարդ գեղեցիկ՝ երկինքի մէջ ես միւրնել,
Գիշեր-ցերեկ զլիով անքեք շանթերի իհե ես մարտնչել,
Հիմա գերի... Օ՛, մի՛ լո՛ի, հոգիս ծարաւ է ո՞ո ձայնին,
Դու նման ես երկիր-երկինքն իրաւ կապող յուշարձանին:

Եւ արդ վսեմ, խորհրդաւոր իմաստութեամբ կանգնած ես լուռ,
Ինչ ես խորհում՝ ես չգիտեմ, քայց ո՞ո զլիսին տեսնում եմ հուր,
Տեսնում եմ ու ցնծում եմ ես, իմ բանկագին, իմ հարազատ,
Աւզում եմ այս արեւի տակ մեր սարը սուրբ տեսնել ազատ,
Ու վեհօրէն, հպարտօնէն վեր խոյացած հասակով մէկ,
Անդնդախսոր կնճիռներից յաւես ցրած մօռւ ու մէկ:

Աւզում եմ իեզ ազատ տեսնել, հպարտ կանգնել ո՞ո կատարին.
Ու այնտեղից սեանչացած՝ նայել Հայոց Նոր Աօխարհին,
Տեսնել Սրբանը սիգապանն, ծիծաղկոս ծովը Բգնունի,
Մեր ոսանները հինաւուրց, լեռնապարերը հայրենի,
Հայոց գետերը շառաչուն, ծայրից մինչ ծայր սլացի մէջ,
Մեր հովիտները ծաղկազարդ, ծովածաւալ դաշտերը պերն:

Դիտել բոլորը, նիանալ ակնապարաւ տեսարանով,
Հօգիս պարզուի, ինչպէս զարնան անձրեւից ե՞ երկինքը մով,
Հօգ չէ, քէ որ անդունդներիդ յովազ հողմերը մոլեզին,
Քա դիւրական վեհութեան մէջ ես քեւաքեկ յաւես ընկնեմ,
Եւ սառողյներդ սառնաւունչ դժկամ դառնան դագաղս անզարդ,
Ո՞վ Արարատ, միայն քէ դու, միայն քէ դու լինես ազատ:

ԽՕՄՔ ՄԸ ԾՆՆԴԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

«Իրեւ տեսին զաստղըն, խնդացին
յոյժ ուրախութիւն մեծ»:
(Մատթ. Բ. 10)

Նորեն կը ողայ քրիստոնեական փրկութեան պայծառ լոյսը: Մեր հոգիներ պէտք ունին անոր, փարատելու համար մեր զոյւրեան մուրեն ու մահուան սպառնալիքը: Խրաւ և որ համաստեղութենք փրբած ասդ մը չի ծագիր այսօր՝ անարեւ այրի մը ուրջը, փալփլելու եւ ցոյց տալու համար մեզի Մանուկ Յիսուսի չենաղ խանձարուրը, բայց Գիտութեան ասդէն շատ աւելի կրնայ զինչ ու անբիծ ըլլալ մեր Գիտակցութեան փոքրիկ նրազը. եթէ ան նույլ մեր ներքին տաճարին մէջ: Օրուան հրաւալի ասդը, որ իր նմաններուն մէջ երջանիկ բախտն ունեցաւ պատմական հարիզոն մը լուսաւորելու մեր երկրագունդին վրայ, մեզի իբրեւ նշանակ կը ծառայէ այսօր, արտայայտելու համար մեր համոզումը՝ թէ Յիսուս ալ, մարդկութեան ծոցին եւ իր եղբայրներուն մէջ, այն մէկ հատիկ ասդն եղաւ՝ որ սա բարայ աշխարհին վերեւ յաւերժացնելով իր նառագայթները՝ հաւասարային ցոլացուց իր լոյսը, ամեն ժամանակի գիտուն մոզերու եւ զիտ հովիներու իղձին ու նայուածին:

Ի՞նչ կ'ըլլար հետեւանքը, եթէ հաւատացեալներուն չծագէր վերսին այդ երկնաւոր փառքը՝ Աւետարանի խորհրդաւոր բարձրութենեն, — սահմանափակ կեանքի մը տիտուր իրականութիւններէն կը մրազնեւ մեր նակատազիրը, անհանում վիշտերու տառապանքն կը դառնանար մեր յոյսերուն բաղցրութիւնը, Նիւրին բոնութեան ու կապաններուն զերի կ'իյնար մեր ազատունչը, անհաւատ մածոււններու յանախանքն կը բայխայուեին մեր կենուական ուժերը. մէկ խոսկով կը խափանուեին այն զերագոյն ներենչումները որոնցմով սրբազործեց ու խանդավառեց Յիսուս մեր բովանդակ սրբն ու սեր:

Մեր Փրկիչն է որ կ'այցելէ այսօր մեզի: Եթէ Ան մերժուի կարծեցեալ իրեններէն՝ ինչպէս երբեմն, որքա՞ն բազմաթիւ են սակայն անոնք՝ որ բուն իրեններն ըլլալով մեծ ուրախութեամբ կ'ողջունեն զինքը, աւետաւոր հետապնդին նրաւերովը:

Մենք կը հաւատանք Անոր: Վառենք ուրեմն մեր հաւատք ջահաւորող փոքրիկ նրազները մեր հոգեկան սրբավայրին մէջ, եւ ահա անոնցմով պիտի կրնանք ստեղծագործել առաջին օրուան հեւալի ասդը, ու Քրիստոս պիտի ծնի մեր մէջ:

Ա. Ա. Դ.

ՄԵՐ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԴԵՐԸ

Հայ ժողովուրդը իր եկեղեցին պարզեն է:

Պատմագէտը երբ դարերն ի վեր սաւառնի, մինչև թուականը քրիստոնէութեան, որ իրեւ կենդանի և բարեշրջող ոյժ կը սկսի խմորել և ուռահարել հայ կեանքը, և երբ խորաքննին ակնարկով մը հետեւի անոր այլազան փոփոխութիւններուն և բազմապիսի երեսոյթներուն, անպայման այդ պատմական իրողութեան հանէպ պիտի գտնուի:

Պատմութեան լոյսը անզօր է քօղամերկելու հայուն ծագման շրջանը, որ բարդ ու մշուշապատ է, ամէն ծագումներու պէս: Նախահայկական մայր խաւը Տուրանեան ընտանիքէն կը կարծուի, որ լայն ճիւղաւորումներ ունէր, և որուն ցանուցիր բեկորները տակաւէին կը նշմարուին Կովկասեան լեռնա-ըղթային ուուրգը, Ասսրական աշխարհակալ հոսանքէն քշուած:

Խաղեան բենուագրական կցկոտուր հատուածները հազիւ թէ քանի մը փայլակներ կը շողացնեն այդ վաղնջական խաւար իրականութեան վրայ, ձշդիւ չենք գիտեր թէ նախահայերը կամ մասնաւորապէս Խալզերը ի՞նչ գեր կատարեցին, երբ Փ. Ասիա թատերաբեմ կը հանդիսանար Քետական և Ասորական մրցակից ու համազօր պետութեանց և երբ հզօր Ուրարտու մը կը ծաղկէր Հին Հայաստանի բարձրաւանդակին վրայ, իր համազզի զաշնակից արքայիկներով: Հեթանոս Հայուն նկարագիրը պայծառ ու ցայտուն գիծերով չի ներկայանար: Իր ընկերական կազմը կուռ ու համատարը յօրինուածք մը չունի, ո՛չ ալ քաղաքականապէս տիրապետող և ռազմիկ ցեղի մը նշանակելի կարողութիւններով փայլած է: Իր աշխարհագրական և ազգագրական ինքնայատուկ աննպաստ պայմաններուն բնական հետեւանքն է եղած այս թանի որ Մ. Նորտառուի և ուրիշներու համեմատ, մարդիկ էապէս իրարմէ չեն տարբերիր իրենց ֆիզիքական և մտաւորական կարողութիւններով, միայն միջավայրը և բնութեան պատշաճեցուած զոյութեան կուրին պահանջքն է որ տարբեր նկարագրով և ձիրքերով օժտած է ցեղերն ու ժողովուրդները:

Քրիստոնէութենէն առաջ ստոյգ է թէ քաղաքականապէս յաջող շրջաններ, ունեցած ենք, որոնց բարձրակէտը կը կազմէ Մեծն Տիգրան, բայց այնքան վաղանցիկ շողափայլումներով, որ հազիւ նշմարելի են ընդհանուր պատմութեան տեսարանին վրայ: Եթէ քրիստոնէութիւնը ամուռ դրոշմ մը տուած չըլլար մեր ազգային նկարագրին, եթէ գիտակցական զարթումով մը չի շեշտէր մեր ազգային անհատականութիւնը, Ասաննեան կամ Արաբական կլանող տիրապետութիւնը դիւրաւ պիտի ընկլուզէր ու կազմալուծէր զմեղ. և մեր առանձնայատուկ կենսականութիւնը զարգացումի նպաստող հող մը պիտի չդաւէր իրեն: Քաղաքական, կրօնական, մտաւորական ո՛չ մէկ բնուրոշ ու իրական ոյժ պիտի ապահովէր իր գոյութիւնը, իրեւ քաղաքակրթապէս յետամնաց ժողովուրդ մը:

Ուրեմն քրիստոնէութիւնը մեկնակէտն է այն փրկարար բարեշրջանին որ կը յատկանչէ մեր պատմութեան լաւագոյն ու փառահեղ դրուագները, Հեթանոս հայը զուրկ էր գրականութենէ, հետեւաբար մտաւոր կեանքէ և պատմութենէ, որոնք ազգային գաղափարի խարիսխը կը կազմին:

Լեզուն եւ գրականութիւնը ազգային ստեղծագործ հանճարին ոսկի կոթողները կը հանդիսանան, ապագայ սերունդներուն աւանդելով իրենց ամբարած քաղաքակրթութեան բարիքները: Քրիստոնէութեան տունկն է մեր գրականութիւնը, իր հոգեոր զարգացման հրամայական պահանջքը: Ասով վերածնութեան նոր շրջան մը բացուցաւ, նորոգ կեանքի մը խայտանքը ոգեսրեց հայ ժողովուրդը, բարձր գաղափարներու ընդունակութիւններ ծնցնելով անոր մէջ, առոյզ և անսպառ կենսունակութեամբ լի՛ որ կրցաւ զիմագրել գարերու քայքայումին և քաղաքական բազմաթիւ չարիքներուն: Խօհ պատմութիւնը անցեալն է իր երփներանգ թերթերովը, մերթ զուարթ, ճաճանչագեղ, թովիչ ու սրտագրաւ, մերթ մոայլ, արինոտ, եղերգական և խոռվայոյզ: Եւ անցեալն ընդգրկող այդ բազմանկար և համադրական շրջանակին մէջ, պայծառապէս կ'երեխն ազգային իտէալներու, ձգտումներու աւանդութիւններու երկարածիգ թելերը, կարմիր առէջքները՝ որոնք գարերու հոլովութիւն մէջ հիւսոծ են ազգ. կեանքի թիզանը: Խւրափանչիւր ժողովուրդ իր ուրոյն պատմութիւնը և իր պատմութեան տրամաբանութիւնն ունի, ուսկից կը կաթէ զմայլելի բանաստեղծութիւն մը որ կրնայ բոցավառել ապագայ սերունդները: Մէն մի ազգ հօր ու տիրական իտէալով մը կը սպասարկէ քաղաքակրթութեան, իր միշավայրին առաւելութիւններուն և իր կեանքի պայմաններուն համեմատ: Փոքրիկ ազգերու ընծայաբերութիւնն աւ իր մասնայատուկ տեղն ու կարեորութիւնը ունի քաղաքակրթութեան հսկայ և դարաւոր Տաճարին մէջ, Հայը՝ եթէ Հոռմի մեծութիւնը ունեցած չէ, ոչ աւ Հելլէնին հանճարը, սակայն ան բարձր բռնած է քաղաքակրթութեան դրոշը յառաջակողմեան Ասիոյ բարձունքին վրայ, գերաղանց զոհաբերութիւններով և մեծապանծ հերոսութեամբ:

Հայ եկեղեցին վառարանն է եղած այդ ոգիին, որ կը յատկանչէ հայուն քաղաքակրթութեան ընդունակութիւնը. ան կը մարմնաւորէ իր դարաւոր անհատականութիւնը և իր իտէալները: Կրօնական պարզ ժողովարան մը չէ մեզի համար, այլ ազգային ամենանուիրական տաճար մը և հաստատութիւն մը, ուր կը խտանայ մեր գարաւոր կեանքը, իր բոլոր իրադառնութեանց օղակաւորումներով: Մեր զիւցան նախահայրերը իրենց պերճ լեզուով կը խօսին մեր սրտին. մեր նահատակներու պակեալ շարքը իրենցմով կը հմայեն զմեղ. մեր գրական տաղանդը և բանաստեղծական խոյան քը լրենցմով հրաշակերտուած և վսեմացած են: Իր խնկարոյր ու խորհրդաւոր կամարներուն տակ կը լսենք Սահակներու: Ե երուպներու, Նարեկացիներու, Ներսէսներու երկնազգեցիկ շիշտերը, հոգեպարար ներգաշնակութիւնները, սրտայոյզ մեղեղիները, իրենց աստուածային օծութեամբ ու խոր զմայլանքովը:

Եկեղեցին մեր բարոյական հայրենիքը եղած է, ուր մեր անկախութեան և ազգատասիրութեան ծարաւը գտած է իր լիալիր յաղուրդը: Բռնակալութեան շատ մըրիկները յուզած են մեր աշխարհը. աւերումի և թշուառութեան երկար գարեր սահած են, արիւնի և արցունքի վտակներ ուուզած են մեր հայրենի հողը:

Եկեղեցին, այդ ճգմաժամերուն մէջ խանդակաթ մօր մը քնքուշ բազուկներով ջանացած է սփոփել իր հալածական հօտը, կամ օտարաշունչ հովերէ գէպի անձանօթ հորիզուներ քշուող հայը, որուն կը մատուցուի պանդիխութեան դառն բաժակը, հայակրօն, հայածէս եկեղեցին հովանիին տակ

երջանիկ ու հանգիստ գտած է ինքինքը, իրեւ հայրենի հողին վրայ: Այս պարագան կը բացատրէ հոգեբանութիւնը Նոր-Նախիջևանցիներուն, որոնց վառ հայրենասիրութիւնը իր բաւականութիւնը գտաւ Ս. Էջմիածնի նույիրական քարերուն մէջ:

Այսպէս, հայ եկեղեցին, հիանալի ճկունութեամբ և հեռանկատ իմաստութեամբ յոյժ փառաւոր և փրկարար դեր մը կատարած է ցարդ մեր ազգային գոյութեան պահպանումին և զարգացման գործին մէջ: Հայը անովյայնագործած է ինչ որ ունի ազնիւ և լաւագոյն իր էութեան խորը: Ա՞նդեկավարած է ազգային նաւը դարերու փրկրակոծ և ամեհի կոհակներուն վրայ: Ասի պատմական անվիճելի իրողութիւն մըն է: Սակայն միամտութիւն է կարծել թէ եկեղեցին մշապէս կրնայ մնալ այդ գաղափարական բարձրութեան վրայ, իր բարերար գերովն ու կենսազօրութեամբը, առանց թարմացնելու և վերանորոգելու իր ներքին ուժերը: Եկեղեցին այսօր բարդ պահանջներու հանդէպ կը գտնէ ինքինքը: Գիտական և տնտեսական նշանակելի յառաջդիմութիւններ, փիլիսոփայական և ընկերաբանական հրապուրիչ տեսութիւններ, նոր աշխարհայացքներ կը գնեն մարդոց առջև: Կեանքը աւելի ընդլայնուած և նրբացած է: Սկեպտականութիւնը կը սույառնայ ամէն հնարոյր հաստատութեան, մինչեւ իսկ կեանքին նույիրականութեան: Անհատապաշտութիւնը և ընկերվարականութիւնը լայն համակրութիւններ կը գծեն իրենց շուրջը: Նորամոլութեան քայքայող հոսանք մը կայ, որ մոլիկնաբար կ'ուզէ ջնջել և փճացնել ամէն գեղեցկութիւն, ամէն մեծութիւն, ամէն սրբութիւն, ամէն սկզբունք և վարդապետութիւն որ հին կը նկատուին, որ Մարքսի տնտեսական փիլիսոփայութեան հետ անհաշտ են, որ մարդոց մէջ բարոյական ազնուականութեան մը չնորհն ու աստիճանաւորումը կ'ուզեն տեսնել և որ ուամիկ հաւասարութեան մը կարգախօսը չեն տարփողեր:

Եկեղեցին ճամբան առաւել քան երբեք վշալից է այժմ: Իր հոգեսոր դերը յաւիտենական է: Իր քաղաքային-ընկերական դերով ալ առաջին գծին վրայ պիտի մնայ, ցորչափ փոխուած չեն մեր հասարակական կեանքի արդի պայմանները:

Եկեղեցին բարեկարգութեան հարցը էական պահանջք է, ոչ անշաշտայն արմատական բարեկարգութեան ըմբռնումով, որ ջնջում և կագմալուն ծում կը նշանակէ եկեղեցին նիւթական գոյութեան և ամէն հոգեսոր յօրինուածական զրութեան, ինչպէս կը պահանջեն ոռւսահայ (արեելահայ) սքեմաթող եկեղեցականներէն ոմանք, այլ լուրջ ու հիմնական վերանորոգում մը, ներքին և արտաքին մաքրագործում մը, վարչական և ծիսական ուղղութեամբ՝ ուր հայ եկեղեցին Աւետարանի մէկ կենդանի, փրկարգործ և Աստուածային օրկանը մնալով հանդերձ, պահէ իր ազգային առանձնայատուկ դրոշմը, և ճշմարտապէս հոգեկան բարձր կեանքի մը անունդը բաշխէ իր հաւատացեալներուն:

ՀԱՐՄԱԿ

ԾՆՆԴԵԱՆ ԽՌՀԵՐ

ՈՍԿԻ ՕՐՈՐՈՑՔ ԵՒ ԱՆՇՈՒՔ ՄՄՈՒՐՔԸ

—

Այն տեղ, Փարիզի հինաւուրց արքայական պալատին շքեղ սրահներէն մէկուն մէջ, տեսադրուած կը մնայ գեռ ոսկի այն որբանը, ուր կը նիրհէր Հռովմի մանուկ արքան, իր հօրն ու մօրը, կայսեր և կայսրունոյն, կաթողին սիրով քաղցրացած մթնոլորտին մէջ։

Դիշեր մը, Ծնունդի գիշերը — ինքը կը գրէ իր «Յիշատակներու մատեանաին մէջ — արթնցաւ նափոլէոն՝ ձայներէն զանգակներուն, որոնք իրենց եթերային համանուագովը կը լիցնէին մեծ մայրաքաղաքը, ամէնուն սրտին մէջ նորոգելով Փրկչին մարգելութեան խորհուրդը։

Ինքնակալը, որ այդ թուականին իր ձեռքին մէջ ունենալ կը կարծէր աշխարհի ճակատագիրը, քնաթաթախ նայուած քը յանկարծ ուղղեց ծիրանածին զաւկին, որ բենեղներու մէջ կը հանգչէր հնա խաղաղիկ, մինչ իր մտածումը կ'երթար անասուններու շունչովը տաքցած այն գոմին, ուր մսուրի մը յարդերուն մէջ զբեր էր օր մը մայր մը՝ խորհրդաւոր այն նորածինը, որուն կ'ուղղուէին տակաւին ահա բոլոր սիրտերը։

Ոսկի օրօրոցը՝ իր աշքին առջեւ, և անշուք մսուրքը՝ իր երեւակայութեան մէջ, անողոք բաղդատութեան մը եզրերը տուին իր մտքին, զտնելու համար ճշմարիտ մհծութեան չափանիշը։

Տասնեինը դարեր անցեր էին այն օրէն ի վեր, ու մարդիկ պաշտումի միշտ աւելի սրտագին երկիւղածութեամբ վերաբերուեր էին անոր անունին և յլշատակին. մինչ ոչ ոք պիտի կարենար հիմակ ըսել իրեն թէ, նոր սկսած այդ տարւոյ վախճանին գէթ, ի՞նչ բախտ կը սպասէր իր զաւկին, որ փառքն ու դիպուածը առաջին օրէն ժառանգ էին հոչակեր օգոստական այն գահուն՝ որուն վրայ, դարեր առաջ, այն միւսին ծնած օրերուն, կը բազմէր աշխարհի տիրակալ մեծ կայսր մը։

Զանգերուն համերգը կ'եղանակէր . . . յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հանութիւնը։ Կայսրը սուզզուած էր խոկումներու խորը։ Ոչ մէկ ատեն այդ բառը, խաղաղութիւն, իր ուղմաշունչ հոզիին վրայ չէր ունեցած այն ազդեցութիւնը, զոր ունեցաւ այդ պահուն, երբ երկու մանուկներէն մէկուն տեսքը և միւսին յուշքը իր գատումին առջեւ կը գնէին պատերազմի և խաղաղութեան զուգակշիռը։

Քունը հեռացեր էր իր աչքերէն, որոնք կ'այրէին կարծես ներքին կրակի մը գոլերէն։ Ամրող ուշքը իր մէջը խորացուցած, կ'ունկնդրէր խղճին, ուսկից կը թուէր լսել ձայներ, իրարու զարնուուղ շշունջեր, որոնք անձկութեան և տաղնապներու մէջէն կուզային զողցես։

— «Պատերա՞զմը՝ տիրապետութիւն է. խաղաղութիւնը՝ ագատութիւնն է»։

— «Պատերազմը՝ այն գործն է, որով ժողովուրդ մը արեան գնով կը

պաշտպանէ ինքզինքը՝ իր վրայ խուժող անիրաւութեան դէմ»։ «Խաղաղութիւնն է որ տեական կ'ընէ ազատութիւնը, արդարակշիռ՝ հաւասարութիւնը, բեղմնաւոր՝ եղբայրութիւնը»։ — «Պատերազմը հաւաքական զոհաբերութիւնն է՝ ի սպաս պատուոյ զգացումին. ան կը բարձրացնէ ժողովուրդներու հոգին»։ «Պատերազմը, հիներու այդ արիւնուուշ բնազդը, զոր քաղաքակրթուիւնը մարդասապանութեան արուեստի մը վերածեց յետոյ, համայնական և եպերելի այն ոճրագործութիւնն է, ուր Աստուծոյ պատկերը կ'անգոսնուի մարդուն բղքտուած բարոյականին մէջ»։ — «Ճշմարտութիւնը կը սիրէ հեղութիւնը և խաղաղութիւնը, որոնք ի վերջոյ պիտի ժառանգեն երկիրը»։ —

«Պատերազմը անէծքն է երկնից, խաղաղութիւնը՝ օրհնութիւնը Յաւիտենականին»։

Փոթորկած ծովն էր իր սիրտը, ուր մտածումները, իբրեւ խիստ հովերէ մտրակուած ալիքներ, կը բարձրանային իրարու դէմ ու միմեանց վրայ։

Յանկարծ, արշալոյին հետ, լացի ճիշճն՝ զոր իր ոսկի որբանէն արձակեր էր իր սիրասունը, սթափեցաւ անիկա, իբրև հոգեխոռվ անուրջէ մը, յայտնապէս համագրաւուած՝ խաղաղութեան խորհուրդովը։

Սյունորհուրդը յետոյ աւելի կը լայննար աշխարհակալին սիրտին խորը, երբ, պալատին մատուին վերնատունէն, ուր գացած էր ան՝ ներկայ ըլլալու համար պատարազին, կը լսէր երգեհոնին գրաւիչ և զոր ներդաշնակութեան մէջին եղանակուած սա բառերը։

«Տեր բարձր է բոլոր ազգերուն վրայ։

Անոր փառքը երկինքին ալ վեր է։

Ո՞վ է նման Յաւիտենականին։

Մեր Ասուծոյ

Անիկա վեր կը բարձրացնէ աղքատները փուժներուն մէջին։

Ու տառապողները՝ աղքիւներուն մէջին։

Եւ զանոնէ կը նստեցնէ իշխաններուն հետ,

Իր ժողովուրդի իշխաններուն հետ։

Կնձիուը պարզուած էր կայսեր սրտին մէջ. ան կը խորհէր գէթ այդ պահուն, թէ ճշմարիտ մեծութիւնը պէտք է փնտուել ոչ թէ հո՛ն, ուր մարդկային նկատումները ճիզ կ'ընէին տեսնելու զայն, այն հոն միայն՝ ուր աստուածային յայտնութիւնը կը ցուցնէր զայն։

Ֆրանսական մեծ ոստանը կը խայտար անհուն ոգեսրութեան մէջ, զոր Տօնին բերկանքը կը հաղորդէր ամէնուն։ Ոչ ոք կը մտածէր օրօրոցին վըրայ, ամէնուն մոտածումը լուսաւորուած էր Մասուրին խորհուրդով։

Մոռցուած առարկայ մըն է ան այսօր, Պօնափարթի զաւկին օրրանը, հազիւ թէ հետաքրքրութեան իր մը. մինչ միւսը, Մսուրքը, խորան տիեզերական պաշտելիութեան և սիրոյ, շարունակ իրեն կը քաշէ բիւրաւորներու հաւատքն ու երկրպագութիւնը։

• •

ՄԵՐ ՀԻՆԱԿԻՈՒՐՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԿՈԹՈՂՆԵՐԸ

ՀՈՒՓՍԻՄԵՒ ՏԱՃԱՐԸ

—

Վաղարշապատի մէջ 618 թուականին շինուած Հոփիսիմէի տաճարը տակաւին կանգուն է, որ կարող է իբրև ապացոյց ծառայել է. դարուն Հայոց շինարարական արուեստի մէջ ունեցած հմտութեան և հայ ճարտարապետներու գեղարուեստական նուրբ ճաշակին: Աւելորդ է այստեղ արձանազրել եւրոպացի ականաւոր ճարտարապետներու և գիտնական արուեստագէտներու հիացումով լեցուն ներրողական վկայութիւները. անոնք որոնք կ'ուղեն զիտնալ աւելին, դիւրութեամբ կրնան գտնել բազմաթիւ համարներու մէջ՝ ոչ միայն զրուատիքներ, այլև հմտալից ուսումնասիրութիւններ այս տաճարին նըւիրուած:

Ինչու այսքան դրուատիք և հիացական բացագանչութիւններ Հոփիսիմէի նման բոլորովին պարզ և միանգամայն անզարդ տաճարի մը համար: Այս կոթող տեսարանին հիացում ազդելը, հանդիսատեսը յափշտակելը՝ դուրսէն իրարու հակառակ ուղղութեամբ, հորիզոնական և ուղղահայեալ զիծերու երեխն աղեղներով խառն վսեմ ներդաշնակութեամբ օժտուած ըլլալն է, որոնք իրենց լայնութեան և բարձրութեան մէջ այնպիսի գեղեցիկ դասաւորութիւն մ'ունին, որ ամէն տեսակ քննադատութենէ վեր կը մնայ: Ներքին տեսքը թերես աւելի շքեղ երեսով մ'ունի իր անօրինակ պարզութեամբ ինչպէս արտաքինը: Այստեղ, կառուցանող հմուտ ճարտարապետը, զիտական ակնրախ այնպիսի արժանիք մը կը ցուցնէ ականատեսին, որ մեր այս օրուան թատրոնի ճարտարապետներու նախանձը կը շարժէ իր երկարատև և բարձրաձայն արձագանգներով:

Շատերուն առասպել պիտի թուէր գոնէ այս տաճարին նազար երեխնաւիւր տարի առաջ շինուած ըլլալը, իթէ չըլլային երկու տեղով պատին մէջ զետեղուած արձանազրութիւնները, որոնց վրայ փորագրուած է շինողին անունը:

Միթէ մեր ժամանակակից արուեստագէտներու հետաքրքրութեան նիւթ պիտի չըլլա՞ր և խորապէս չքննէին թէ զուտ տեղական տուփ քարով և կիրով ու աւազով շաղախուած չէնքի մը աւելի քան տասներեք դար կանգուն մնալուն զաղտնիքը ինչ էր, և կարելի չէ՞ր օգտագործել այս տեղական շինուած նիւթերը այնպէս, ինչպէս զործածեր են հինուց, որով թերես կարողանանք թէ՛ խնայողութիւն ընել և թէ՛ երկար կեանք տալ մեր շէնքերուն:

Այս հազուագիւտ կոթողը, որ իրեն նախատիպ ունեցեր է Ե. դարու իջմիածնի տաճարը, (նախկին տաճարը ձեափսութենէ առաջ) և Զ. դարուն Աւանի եկեղեցին, գերազանցեց բոլոր իր նախորդները և իր նրբաճաշակ համաչափական ձեերով ու վայելչութիւններով, հետագային մօտաւորապէս

երկու դար, իրբե օրինակ ծառայեց նոր կանգնած շինութիւններու, սուաւել կամ նուազ յաջողութիւնամբ, թէ՛ Հայաստանի սահմաններուն մէջ և թէ՛ նոյն իսկ սահմանէն դուրս ուրիշ երկիրներու մէջ. Հոփիսիմէի տիպը և անոր հարադատ ընդօրինակութիւններուն են թարգմանչաց, Կարսի, Աղիմանի, Երախաճորի և է. դարու ուրիշ բաղմաթիւ յուշարձանները և Անիի Առաքելոց եկեղեցին՝ Փ. դարուն: Զարմանալի կերպով բոլոր այս շնչքերը մինչև այսօր կանգուն են, բացի մէկէն՝ թարգմանչաց տաճարէն, որուն մնացորդ գմբէթի մասը դեռ երկու տարի առաջ ինկաւ (1919ին):

Բացի բնութեան արկածներէն, քաղաքական փոթորկալի անցքերն և պակաս աղէտներ չեն պատճառած Հոփիսիմէի տաճարին, սակայն յամառօրէն կուրծք տալով վեհօրէն կանգնած է այսօր, ի պարծանս կանգնող արուեստագէտներու տաղանդին և քնքուշ ճաշակին: ՓԶ. դարու կէսէն մինչև ժէ. դարու առաջին կէսը, ժամանակակից մատենագիրները կ'ողբան անոր անտէր և քայքայման վիճակի մատնուած ըլլալը: 1652—53 թուականներուն էր որ լուրջ նորոգութիւն մը կատարուեցաւ արտաքին երեսին, կտուրին և գըմբէթի ծածկին վրայ: Այս թուականնէն յետոյ, որպէս թէ վանահայրերը կը հոգէին, սակայն չատ քիչ բացառութեամբ օգտակար եղան շնչքին ապահովութեան: Վերջին անգամ Խրիմեանն էր, որ (1893—1907) հոգածու գլունուեցաւ անկեղծօրէն և մասնակի նորոգութիւն մը կատարեց. այս նորոգութեան ականատեսներ կը վկային, վերին աստիճան խոճամիտ հնագիտական նորոգութիւն կատարեց, պահելով շնչքին մէջ այն ամէնը, ինչ որ պատմական և գեղարուեստական արժէք ունէր: Վերջին ժամանակներս, թէկ որոշ չափով գիտնական միաբաններ նշանակուեցան իրբե վանահայր, սակայն անոնք ևս ոչ մէկ ապացոյց չեն թողուր այնտեղ իրենց երկարամեայ գոյութեան, և շնչքը մնաց իր բախտի քմահաճոյքին:

Ընդհանրապէս, բոլոր հնագիտական յուշարձաններու, սրոնց շարքին նաև Հոփիսիմէի վանքին ճակատագիրը փոխուեցաւ գէպի լաւը 1921ի թուականի Փետրուարի 5, որով կը պետականանային պատմական և գեղարուեստական նշանակութիւն ունեցող էջմիածնի շուրջը գտնուած հնագիտական յուշարձանները, Հոփիսիմէն, Զուալթնոցը, սակայն քիչ յետոյ 1923 թուականի Դեկտ. 18ին, կազմուեցաւ — Հնութեանց Պահպանութեան կոմիտէ — մը որով պետական կը դառնային Հայաստանի սահմանները գտնուող պատմական և գեղարուեստական նշանակութիւն ունեցող շնչքերը, կիսաւեր և աւելակ յուշարձանները և անոնց պահպանութիւնը կը յանձնուէր նորակազմ Հնութեանց Պահպանութեան կոմիտէ — ին: Կոմիտէն, որքան որ կընար արշաւանքներ կազմակերպելով, ցուցակագրելով փլուզման վտանգ սպառնացող մասները ըստ հնարաւորութեան նորոգեց:

Տաճարի արևմտեան ճակատի երկու պատուհաններուն տակ կը տեսնուին անսովոր երկայնութեամբ քարեր: Ահա այս երկար քարերը եղած են մուտքի վերնամասը, այլապէս ուրիշ պատճառ չկար այդ արտակարգ երկայնութամբ քարերը կատարեալ և համաչափօրէն զետեղելու պատուհաններէն ցած:

Ճշմարիտ է, որ նախնական շինութեան մէջ գործածուած են երկար քարեր, բացի ոչ երբեք նոյն անսովոր չափերով, այս քարերուն ներքեւ արդէն պարզ ակնարկով կը տեսնուի, թէ ի՞նչպէս վերէն մինչև վար, գրեթէ դրան՝ իր խոյակներով հանդերձ գրաւած տարածութեան չափով շարքերը խաւուած և տգեղ կարկտանի վերածուած են: Նոյնպէս նաև քարերու տեսակը

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆ.— Հայաստանի Հանրապետութեան կրօնական դործերու Խորհուրդի Նախագահ Պ. Հ. Քրիգօրեանի կողմէ, Ն. Ս. Օծութիւն Վեհ. Հայրապետին մօտ, Յունիս 28ին հրաւիրուած էր ձարտարապետական խորհրդակցական ժողով, որուն մասնակցեցան Հայաստան՝ մեծանուն ճարտարապետներէն 1) Մ. Մազմանեան, 2), Վ. Յարութիւնեան, 3) Ռ. Խորայէլեան, 4) Կ. Յովհաննէսեան, 5) Կ. Դաֆարեան։ Ճարտարապետական այս յանձնաժողովը՝

- ա) Ա. Էջմիածնի Մայր Տաճարի և շրջակայքի
- բ) Ե. Հռիփսիմէի Տաճարին և իր »
- գ) Ս. Գայեանէի » » »
- դ) Ս. Շողակաթի » » »

չնքերու վերանորոգումի, բարեկարգումի և բարեղարդումին համար պատրաստած և Վեհափառին ներկայացուցած է անհրաժեշտ նախագիծը։

Այս համապատասխանէ յետնագոյն նորոգութեանց ժամանակ գործածուած կարմրագոյն քարերուն, մինչդեռ շատ հիները բոլորովին սև քարերով են շինուած։ Հիւս-արեմտեան ճակատին վրայ բոլորովին պարզ է դրան լայնութեան չափն ալ խոյակներով միասին։ Հաւանարար մաշած խոյակները, երբ վերցուցեր են անոր յաջորդող քարերը, անմիաս գտնելով շարեր են միմիշան դրան գրաւած տարածութեան վրայ, որով շատ պարզ մնացեր են դրան երկու կողմի խոյակներուն պատի քարերուն հետ միացման գիծը վերէն մինչև վար մէկ ուղղութեան վրայ։

Արևելեան ճակատի հիւսիսային կողմի պատուհանին տակ մնացեր չ քար մը, որ ցոյց կուտայ թէ այս կողմի դուռը կիսաբոլորակ կամարակադեղած է. անշուշտ ունեցեր է տուլւրով կամ պարզ կամար, որուն աղեղը կորութեան վրայ հանգչող որմնաքարի ծայրն է այժմեան երեցած աղեղը որմնաքարին վրայ։

Այս պատուհանին հանդիպակաց կողմին վրայ դրան յայտնի նշան չըկայ, որովհետեւ բոլորովին փոխուած են քարերը, սակայն հարաւային ճակատին վրայ բաւականին կասկածելի նշաններ ցոյց կուտան, թէ այստեղ անշաղած ըլլայ երբեմնի դուռ մը, ինչպէս Բագարանի եկեղեցին։

Բագարանի եկեղեցւոյն հարաւա-արևելեան անկիւնը, որ հինաւուրց սենեակ մը եղած է, երկու դուռով, մինչ արևելեան կողմէն, միւսը՝ հարաւային կողմէն, որոնք մինչև այսօր պահուած են, ինչպէս արևելեան ճակատ։ Հիւսիսային կողմի դուռը։ Դեռ Բագարանի հետազոտութենէն դարձիս տպեցուած մը այս մասին, բայց յօդուածիս կէսը զանազան պատճառներով անտիպ մնաց որուն մէջ կը յայտնէի կարծիքներս և որոշ ապացոյցներս անմասին, որ Բագարանի եկեղեցին ալ ընդօրինակութիւն էր Էջմիածնի հնագոյն ձեին։

Մեր ազգային-կրօնական դարաւոր և սրբազան ու սրբատաշ լիշտառակարաններու վերականգնումին և վերածաղկումին համար թափուած այս ջանքերը, անհուն ուրախութեամբ կը լեցնեն մեր սիրտերը և այս ազնիւ ու հայրենանուէր առաջադրութեանց շուտափոյթ իրականացումին համար յաջուդութեան սրտապին մաղթանքներ կ'ուղղենք մեր մեծանուն և մեծագործ Հայրապետին և հայրենաշէն կառավարութեան:

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱԼՐՁՐ ԳՆԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ. —

Ա. Գրիգոր Լուսաւորչի Առաջին կարգի ականակուռ ոսկեայ շքանշանով պարգևատրուած են, ի մէջ այլոց, հետեւալ եղիպտահայ անձնաւորութիւնները. —

Տիար Արմենիակ Պետեւեան, Ատենապետ Գահիրէի Թեմական ժողովի և անդամ Հ. Բ. Բ. Միութեան կեղր. Յանձնաժողովի:

Տիար Հրանդ Խոսիպեան, Ատենապետ Գահիրէի Քաղաքական ժողովի և Բարերար Մայր Սթոռի:

Տիար Մարտիկ Զարբիանիեան, Ատենապետ Աղեքսանդրիոյ Քաղաքական ժողովի:

Տիար Գեորգ Գայարեան, Ատենապետ Աղեթսանդրիոյ Թեմական ժողովի:

Տեր եւ Տիկին Զարեն Սագայեան, Ազգային բարերարներ:

Տեր եւ Տիկին Լեւոն Շալնեան, Անդամ Գահիրէի Թեմական ժողովի:

«Տեղեկատու»ի Խմբագրութիւնները կ'ուղղէ հայրապետական բարձր գնահատանքին չնորհաւորութիւնները կ'ուղղէ հայրապետական բարձր գնահատանքին արժանացող մեր եղիպտահայ հայրենակիցներուն, մաղթելով աւելի արդիւնաւէտ ազգային-եկեղեցական և հասարակական գործունէութիւն:

Ա. ԷջՄԻԱԾՆԱՅՑ Տպարանական Յանձնախումբը, կազմուած Նիւ Եորքի մէջ, Սեպտեմբեր 8էն ի վեր կը գործէ, Մայր Աթոռին կարենալ հայթայթելու համար տպարանական անհրաժեշտ սարքուածքը, որուն փոխարժէկը 120,000 տոլար կը նախատեսուի Հանգանակութիւնը կը փակուի Նոյեմբեր 30ին:

Հայսատանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի անդամ, Երեանի Պետական Համալսարանի Փրօֆ. Վլիկոսր Համբարձումեան, Աւստրիոյ Գիտութիւններու Ակադեմիայի թղթակից անդամ ընտրուած է: Մեծանուն ակադեմականը անդամ է նաև Անգլիոյ Պետական Բնկերութեան և Միացեալ Նահանգներու Աստեղագիտական Բնկերութեան:

Հայսատանի մեծատաղանդ գաւակներեն, աշխարհահռչակ նկարիչ Մարտիրոս Սարգսեան, Մայիս ամսոյ ընթացքին, Մոսկուայի Գեղարուեստի Ակադեմիայի հոյակապ սրաններուն մէջ ցուցադրած է իր 400 նկարները, ընդհանուր հիացումի և խանդագառ գնահատանքի արժանանալով: Հայրենի մըշակոյթը և հարազատ հայրենիքը իրեն ներշնչումի աղքիւր ունեցող մեծանուն նկարիչը վերջերս տօնեց իր ծննդեան 75ամեակը Երևանի մէջ, Հայժողովուրդի սրտապին ոգեսորութեան մէջ:

Ամերիկա (Միացեալ Նահանգներ)

ՀԱՅԿ ԵԱԶԸՑԵԱՆ խմբավարն է Ֆրէզնոյի Ֆիլհարմոնիք Նուագախում-

բին, և մէկն է ամբողջ Ամերիկայէն ընտրուած եօթը խմբավարներէն։ Մեր պատուական հայրենակիցը ընտրուած է Խաղաղականի ափերուն վրայ Մահքրբարսին մօտ տեղի ունեցած համանուագային խմբավարներու հաւաքոյթին մէջ, ուր ղեկավարած է 80 հոգինոց նուազախումբ մը։

Ռուբէն Մամուլեան, հանրածանօթ հայ բեմադրիչը, որ 1903ին ԱՌԱԶԻՆ մրցանակը շահեցաւ Վենետիկի շարժանկարի միջազգային ֆէսթիվալին, իր բեմագրած «Պէտք նարբ» գունաւոր շարժանկարին համար, այս տարուան ֆէսթիվալին, Վենետիկ հրաւիրուած էր որպէս դատաւոր։

Ժիրայր Գանթարնեանի յաղ քանակը —

Եղիպտահայ տաղանդաւոր ջութակահար Ժիրայր Գանթարնեան սկսած է արդէն փայլիլ ամերիկահայ բեմերու վրայ, կազմակերպելով նուազահանդէսներ, որոնց ամենավերջինը տեղի ունեցած է Սան Ֆրանչիսկոյի մէջ։ Տեղական մասուլը խանդավառ հիացում մը միայն ունի մեր սիրելի Ժիրայրին մասին։ Այսպէս, San Francisco-Call Bulletinի և San Francisco Newsի 1 Հոկտեմբեր 1956ի թիւերը կը պարունակեն հիացական տեղեկութիւններ, բատորագրուած նուազի արուեստէ հասկցող քննադատներու կողմէ։ Կը բաւականանք տալ «Տէ՛ս Սան Ֆրանչիսկօ Քրօնիզվր» թերթի Հոկտեմբեր 1ի համարէն Ալֆրէտ Ֆրանչչթայնի ներբողալից զրութիւնը։

«Եոյն իսկ նօթաները գարձնողը նշանաւոր արուեստագէտ, երգչուհի «Տօրբէլի Ռէնզին էր, երբ Ժիրայր Գանթարնեան առաջին անգամ ըլլալով առուազեց Սան Ֆրանչիսկօյի մէջ, երէկ կէսօրէ վերջ — Մարինզ Մէմօրիքը ։ — թատերասրահին մէջ։

ԱԵՐԻՄՈՍԱՍՐԱԳ ջութակահարը որ վերջերս Ֆիլատէլիֆիայի մէջ մրցանակներ կորզեց, մեծ արժանաւորութեամբ, Գասական Դպրոցի թեքնիքի կատարելագործումը կը միացէն Արդի Դպրոցի ամբողջական երաժշտականութեան։ Իիչ ջութակահարներ կան, որոնք համարձակին յայտադրին մէջ, «Պէթովէլէնի և Պլօխի սօնաթներուն հետ, Բականինի վարիասնները զնել։ և սակայն Գանթարնեան համարձակեցաւ և նուազեց ճզրիտ կերպով և վարապետութեամբ։ Բականինի կտորը որ Բայսլիլլոյի «Փիու Նօն Մի Սէն Թօ» երգին ճարտար մէկ մշակումն է ջութակի համար հազուազէագրէն կարելի «կ'ըլլայ նուազել, բայց Գանթարնեան յաջողեցաւ և ունկնդրողին մտածել առուաւ թէ նուազողը, նսւազազոյն, չորս ձեռք ունի և երեք ալ աջձեռք, որոնք ամէնքը միանգամայն կը գործածէ։

«Գանթարնեանի նուազումը եղաւ փառաւոր և երաժշտական կատարեալ ըմբռնումով։ Ան կրցաւ նուազել թարթինի Տերլիլի ունսթուն այնպիսի երաժշտականութեամբ, որ նուազողին կատարեալ հասկացողութիւնը ի յայտ կը բերէ։ Շատ հազուագիւտ է ունկնդրել ջութակահար մը, որ կարենայ այսքան ջինջ և ճարտար կերպով կատարել այն բոլոր թէքնիքները, որոնց կատարեալ վարպետն է, Գանթարնեան։

«Իսկ Պեթհուզէնի կտորը (Օր 80 թիւ 2) նուազեց մեծ նրբութեամբ և հասկացողութեամբ։ Իսկ Պլօխի կտորը, պատշաճ երանգներով, զգայուն, յուղական և բացարիկ յաջողութեամբ։ Այս սօնաթները միայն ջութակի չեն պարտիր իրենց բացարիկ յաջողութիւնը, քանի որ կը նուազուին դաշնակի

Հ.Բ.Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸ

*—

Պաղեստինէն Ամերիկա Ներգաղթող Հայերու Օգնութիւն.—

Աւելի քան տարի մը առաջ, Հ. Բ. Ը. Միութեան վերերան անդամ եւ հանգստեան կոչուած դատաւոր Տիար Նազարէք Պարսումեանի նախաձեռնութեամբ Շիքակոյի մէջ կազմուեցաւ Մարմին մը, որ լրջուեն զբաղեցաւ Պաղեստինի Հայ Գաղթականներու հարցով։

Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը, բացառիկ որենքով մը, այդ երկրէն զանազան ազգութեանց պատկանող 2000 գաղթականներու Ամերիկա մուտքը արտօնած էր, պայմանաւ որ անհատական երաշխաւութիւններով ապահով ուի ներգաղթողներու բնակարանն ու աշխատանքը։

Նուրիիւ Հ. Բ. Ը. Մուրթեան Ամերիկայի 115 մասնանիւթերու կողմէ հասած երաշխաւութիւններու, Տիար Ն. Պարսումեան յաջող եցաւ 850 հայ գաղթականներուն մուտքի վիճա ստանալ։

Գաղթականներուն Միացեալ Նահանգներ ժամանումը սկսաւ անցեալ ՄԱՅԻՍԻՆ, եւ կը շարունակուի։ Աւելորդ է ըստ ք անոնց մէջ կան շատ մը կարօս ազգայիններ, որոնց մինչեւ 300 տոլար եւ աւելի օժանդակութիւն

հետ. և Տիկ. Մարօ Աձէմեանի դաշնակի ընկերակցութիւնը եղաւ կատարեալ «հասկացողութեամբ և ներգաշնակութեամբ»։

Նոր յաղթանակներ կ'ակնկալենք մեր սիրելի Գանթարձեանէն։

ՄԵՐՍԻԲԸ

Վիէննական Միիթարեան Աբբահայր, Գերապատիւ Մեսրոպ Արք. Հապողեան, ընկերակցութեամբ Միքայէլ Վարդապեաի, այցելեց Մեքսիկոսի հայ գաղութիւն։ Մայրաքաղաքի հայութիւնը, Մայիս 11ին ճաշկերոյթով մը պատուից մեծանուն հիւրը և 20,000 փէսոյի գումար մը յատկացուց Միիթարեան զոյլ հաստատութեանց, որոնք հայ մշակոյթի անշնչ փարուսներն են արտասահմանի մէջ։

Գերպ. Աբբահայրը զնահատական ուղերձով մը իր գոհունակութիւնը յայտնեց Մեքսիկոյի տարագիր հայութեան հայրենասիրական և քրիստոնէական պարտաճանաչութեանը համար, ինչ որ ցոյց տուաւ իր նուիրատութեամբը օժանդակելու համար Միիթարեան հաստատութեանց, որոնք 250 տարիներէ ի վեր կը ծառային հայ մշակոյթին, հայ գիրին և զրականութեան։

Մեր արարքները կը տինեն կամ կը քանդեն
մեզ։ Մեր արարքներուն զաւակներն ենք մենք։
Վ. Հիւկո

մը կ'ընէ Միութեանս Կեդր. Վարչութիւնը, որպէսդի գործի սկսելէ առաջ նեղութեան շնամենուին:

Գաղքականներու օգնութեան եւ տեղաւորման գործին համար Ամերիկայի Կեդր. Յանձնաժողովը Նիւ Նորֆի, Պոսթրին, Շիբակոյի եւ այլ վայրերու մէջ կազմած է Յանձնախումբեր, որոնք լծուած են աշխոյժ գործունեան:

Յունաստանէն Քանատա ներգաղթող հայերու օգնութիւն. —

Մօնրեկալի ազգայիններէն Հ. Բ. Ը. Միութեան բարեկամ Տիար Գերովին Պուլկեան Քանատայի Եկեղեցական Միութեան աջակցութեամբ, յաջողած է բանատական կառավարութենէն արտօնութիւն ստանալ, Յունաստանէն կարգ մը կարու հայեր այդ երկիրը տանելու համար:

Մինչեւ 1955ի վեցը, այս կերպով 50 նոգի զաղբած են Քանատա: Տիար Պուլկեան արտօնութիւն ստացած է ուրիշ խումբ մը հայերու համար եւս, եւ այս նպատակաւ նիւթական օգնութեան պէտք ունենալով, Կեդր. Վարչութիւնը իր տրամադրութեան տակ դրաւ 2000 տոլարի գումար մը, որ պիտի յատկացուի կարօտեալներու:

ԿՐԹԱԿԱՆ ՅԱՏԿԱՑՈՒՄՆԵՐ ԵՒ ՆՊԱՍԻ ԳՈՐԾ

1) Հ. Բ. Ը. Միութեան Ազգային Ծաղկոցը Սելանիկի մէջ. —

Յունատական կառավարութեան հաւանութեամբ 40-է աւելի հայ մասնուկներու պիտի տրամադրուի յունական վարժարանի մը սրանք, տարաբական առնուազն չորս պահ հայերէն լեզու եւ ազգային պատմութիւն աւանդելու համար անոնց, ուսուցիչները եւ երեխանները բաղադրին զանազան բաղամասերէն վարժարան տեղափոխելու համար, նախատեսուած տարեկան 1000 տոլարի ծախսը Կեդր. Վարչական Ժողովը որոշեց վճարել յառաջիկայ տարեցանէն սկսեալ:

2) Աշակերտական Ամառնային Քէմբինկ. —

Այս տարեցանին եւս Կեդր. Վարչութիւնը 2000 տոլարի վարկ մը յատկացուց Արէնիքի հայ վարժարաններու և կարավագմ եւ չխաւոր սղոց Ամառնային Քեմիքինին համար: Օդափոխութեան այս ձեռնարկին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն նաեւ Արէնիքի Հարությ Գարակօզեան Հիմնարկութիւնը եւ Կապոյս Խաչի Վարչութիւնը:

3) Կրթական Նպաստ. —

Բէրդենէմի մէջ ազգային դպրոց գոյութիւն չունենալով, 48-ի չափ հայ մանուկներ կրութենէն զուրկ կը մնան: Կեդր. Վարչութեան թելադրութեամբ, Երուսաղէմի Պատրիարքացանը բնդունեց որ այդ երախանները յոնախինք վանքին հոգածութեանը տակ գտնուեղ Ա. Թուզունչյան Վաճառքութիւնը:

Նախատեսուած երթեւեկի ծախմերը՝ տարեկան 1000 տոլար՝ պիտի տրամադրուի Միութեանս կողմէ:

ԿՐԹԱԿԱՆ ԶԵՄՆԱՐԿՆԵՐ

Կ Ի Պ Ր Ո Ս

1) ՄԵԼքոնեան Կրթական Հաստատութիւն .—

1955—1956 դպրոցական տարեցանը սկսաւ 16 Սեպտեմբեր 1956ին եւ դասերը կանոնաւոր կերպով վերսկսան Սեպտ. 21ին: Առաջեցնութեան թիւը 172-ի բարձրացած էր, որոնց 89ը մանջ եւ 83ը ազգիկ: Այս առաջեցնութեան հաւաքուած են տասը տարբեր երկիրներէ. — Լիբանան, Սուրիա, Կիպրոս, Յորդանան, Յունաստան, Երովլիա, Թուրքիա, Եգիպտոս, Իրաք եւ Իրան:

Այս տարուան հունցիք 25 երկսեռ երջանաւարտներէ կը բաղկանայ ուրոնց 8ը սանունի եւ 17ը՝ սաներ են:

Վարժապետանոցը տուած է 4 սանունի եւ 3 սան.

Գիտական բաժիննեն	1	»	եւ 5	»

Առեւտրական	3	»	եւ 9	»

Վերոյիշեալ 25 երջանաւարտներէն 11ը զանազան համալսարաններու մէջ իրենց ուսումը շարունակելու համար դիմումներ կատարած են:

Մելքոնեան Կրթական հաստատութիւնը ցարդ տուած կ'ըլլայ 591 երկսեռ երջանաւարտներ, որոնց 349ը մանջ եւ 242ը աղջիկ: Ասոնցմէ առնընազն 200 հոգին այսօր գործօն ծառայութեան մէջ են ի նպաստ հայ մշակոյթին:

Սփիւռքի զանազան զաղութեներու մէջ ինչպէս եւ Մայր Հայրենիքի մէջ ունինք մօս 170 Մելքոնեացի ուսուցիչ եւ 30է աւելի գրող, քերքի խրճագիր, նկարիչ, երաժիշտ եւն.:

ՊԵՑՐՈՒԹ (ԼԻԲԱՆԱՆ)

2) Յովակիմեան-Մանուկեան Վարժարան.— 1955—1956 տարեցանին ընթացիք աւարտեցին ութը երջանաւարտներ, որով չորս տարուան հիմնարկութիւն մը հանդիսացող այս վարժարանը տուած կ'ըլլայ 24 երջանաւարտներ, որոնց 18ը իրենց ուսումը կը շարունակեն զանազան համալսարաններու մէջ:

Անցեալ տարեցանին առաջերտներուն թիւը բարձրացած էր 210ի, ընտովի առնուած 24 զանազան վարժարաններէն եկած թեկնածուներու մէջնէ: Վարժարանը ունի իր երգչախումբը, եւ լարային նուազախումբը: Ոյժ կը տրուի նաև նկարչութեան: Վարժարանին տնօրինն է Արա Թօփնեան:

Կը տեղեկանանք թէ Յովակիմեան Մրանի կահաւորման արժեքուղթերը հրապարակ հանուած են եւ մեծ տոկոսը սպառած: Հաւանաբար Պէյրութի հայութիւնը տուտով կ'օժտուի լաւագոյն հանդիսարանով մը:

Դարուհի Յակոբեան Աղջկանց Վարժարանի 1955—56ի տարեցանի առակերտութեան թիւը բարձրացած է 160-ի. Վարժարանի տնօրինութիւնը տեղի չգոյութեան պատճառաւ, աւելի բան 50 թեկնածուներու խնդրանքը հարկադրության մերժել: Քարեզործականը 65,000 լիբ. ոսկի կը ծախսէ այս վարժարանին համար, որ ունի իր սեփական նողը, եւ մօս ատենէն պիտի օժտուի նաև իր սեփական տենելով, ուր կը նախատեսուի ունենալ նաև գիւղերթիկներու բաժին մը:

Այս տարի Լոնտոնի Առեւտրական նիւղին կը մասնակցին 9 քեկնածուներ, իսկ Օօֆօրտի եւ Քեյմպրին ձենքրըլ Սէրբիֆիքիյը հննութեանց 8 ուրիշներ:

Կրակսն ծրագրին մաս կը կազմեն նաեւ առևնին տնտեսութիւն, կար, մեխնագրութիւն, ձեւագիտութիւն:

Վարժարանի տնօրենն է Խաչիկ Գալուստեան:

* *

Ցիւտատելքիոյ (Միացեալ Նախանգներ) բաղաբայես ՏԻՌԻԾԻՐԹ իր Տիկնոջ հետ այցելած է Յովակիմեան - Մանուկեան Մանչերու Վարժարանը եւ լուսանկարուած Դարունի Յակոբեանի աշակերտութիւնով:

Ս Ի Ի Ր Ի Ա

Արար - Փունարի Նալպանտեան Վարժարանի 1955--56 տարեւրջանին աշակերտութեան թիւը եղած է 120, իսկ կրական մեակներուն թիւը՝ 5:

Հ. Բ. Ռ. Միութեան ուղանային Յանձնամոլով վարժարանին տրամադրած է 200 ժիլ փոսի կար, իսկ Հ. Գարակիօզեան հաստատութիւնն ալ 100 ժիլ տաքար: Վարժարանը ունի հնգամեայ ուղան: Կազմուած է նաեւ Հ. Ե. Բնիկերակցութեան կողին Օրիորդաց Վաշութիւն մը, Բարեգործականի դրօւն տակ:

Ֆ Բ Ա Դ, Ս Ա

Դպրոցակը Տիկնանց Վարժարան (Փարիզ)

Հ. Բ. Ռ. Միութիւնը երկար տարինեւէ ի վեր այս հաստատութեան որուամդրած է Փարիզի արուարձաններէն ՌէնՍի մէջ գտնուող իր ընդառակ մէկ տենքը եւ նիւթապես ալ կանոնաւոր կերպով կ'աջակցի անոր, նկատելով որ կենսական պահանջի մը գոհացում տալու կոչուած է ան, նուիրուած ըլլալով Եւրոպայի մէջ հայ իգական սեռին դասիարակութեան:

Վարժարանին տնօրենութիւն՝ Օր. Հռիփսիմէ Գարազուեան, համալսարանական ուսման տեր եւ Մելքոնեան հաստատութեան ուսուցչութիւններէն, յաջողեցաւ վարժարաննեն ներս խաղաղ մթնոլորտ մը ստեղծելով, ներդաշնակ գործունեութիւն մը ապահով ել խնամակալութեան հետ:

Բացի Օր. Գարազուեանէ, վարժարանը ունի երկու մնայուն եւ տասը այցելու դասախոսներ: Մանօր ուսուցիչ Մկրտիչ Պարսամեան կը դառնաւասէ ՀԱՅ Լեզուի: Նախանցեալ տարուան համար Միութիւնս վճարեց 3000 տոլար: Աշակերտութեան թիւը առ այժմ 48 է, բաժնուած վեց դասարաններու մէջ:

Լ Ի Բ Ա Ն Ա Ն

Կրտսերներու Մաղկոցներուն տարեկան հանդեսը.— Միութեանս Հիբանանի Կրտսերներու և Մաղկոցի երկսեռ անդամներուն չորրորդ տարեկան հաւաքոյթը տեղի ունեցաւ 23 Յունիսին, Պէյրութի Զարեհ-Նուապար Ակումբին մէջ: Սոյն հաւաքոյթի նախաձեռնութիւնը և յարակից աշխատանքները ըստ-

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ԵՒ ԻՐ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐԸ

* *

Բարեգործականը հզօր միութիւն մըն է, համազգային միակ միութիւնը, որ կէս դարէ ի վեր կը գործէ հայ իրականութեան մէջ. բազմաթիւ հայրենասէրներ խտացուցած են մեր Միութեան շարքերը, և տեսնելով կատարուած մարդկային և հայրենական մեծ գործին տարողութիւնը, բմբոնելով անոր նշանակութիւնը և գիտակցելով իրենց պարտականութեան, մեծ կամ փոքր գումարներ յանձնած են Միութեանս, կանխորոշ նպաստակով գործածուելու համար: Այս հայրենասէր նուիրատուները որոնք Միութեանս բարերարները կը հանդիսանան, թիւով 110 հոգի, նուիրաբերած են վեց միլիոն տուարի դրամագլուխ մը, որ անձեռնմխելի կը պահուի և որուն եկամուտները խղճմատօրէն կը յատկացուին բարերարներու կողմէ սահմանուած ազգային նպաստակներուն:

անձնած էր Յովակիմեան-Մանուկեան վարժարանի Մասնաճիւղը: Հաւաքոյթին ներկայ էին 400 հոգի, որոնք վայելեցին ճոխ յայտագիր մը և որուն իրենց մասնակցութիւնը բերին Զահէլի, Թրիփոլիի, Ալէյի, Հաճէնի, Յովակիմեան-Մանուկեան և Դարուկի Յակոբեան Մասնաճիւղերը, երգերով, պարերով և գործիական երաժշտութեամբ, արտասանութիւններով և բեմադրութեամբ:

ՀԱՐԱՀԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

Պուէնոս Այրես.— Ազգապահպանման պայքարը կը տարսուի նաև Հարաւային Ամերիկայի ամէն կողմը, ուր Միութիւնս հաստատած է իր Մասնաճիւղերը և լծուած աշխատանքի: Պուէնոս Այրէսի մէջ ունինք երիտասարդաց Լիկայ մը, որ 4 (չորս) տարուան բաժանմունքով հիմնած է վարժարան մը, հայ մանուկներուն հայերէն ուսուցանելու առաջազրութեամբ: Չորս տարիէ ի վեր գործող այս վարժարանը տուաւ 1954—1955 տարեցը անին իր առաջին ինը երկսեռ ընթացաւարտները, որոնք տնօրէն Հրանտ Գրլուճեանի առաջնորդութեամբ հմտացան հայկական գրականութեան և պատմութեան, քերականութեան և նաւակագրութեան նման հայագիտական ճիւղերու մէջ: Նոր շրջանաւարտներու վկայականաց բաշխումը կատարուեցաւ շքեղ հանգիստութեան մը ընթացքին, որուն յայտագրին վրայ իրենց տեղը ունէին արտասանութիւններ, նուագ, տրամախօսութիւն և զաւեշտի մը բեմադրութիւնը: Շրջանաւարտ Գառնիկ Գարլանեան, յանուն իր ընկերներուն խօսք առնելով իր խոր չնորհակալութիւնը յայտնեց Հ. Բ. Ը. Միութեան, որ իր հայրական խնամքին տակ հայ երիտասարդութիւնը առաջնորդելով կը կատարէ ազգային պարտականութիւն մը և խօստացաւ հաւատարիմ կերպով գործակցիլ Ազգին և Հայրենիքին համար տարուած ազգապահպանման փըրկարար աշխատանքին:

Վերոյիշեալ վեց միլիոնեն դուրս կը մնայ Հ. Բ. Ը. Միութեան հիմնական դրամագլուխը, ինչպէս նաև մասնաւոր նպատակներու համար հանգանակուած կամ յանձնուած սպառելի դրամները:

Կտակներու և նուիրատուութեանց մեր վերլուծումը սրտայոյզ է և գրաւիչ: Հոն կը տեսնենք անսասան հաւատք մը Բարեգործականի հաւատարիմ աւանդապահութեան մասին և անսահման սէր մը ազգին հանդէպ՝ որուն ցաւերն ու կարիքները իւրաքանչիւր բարերար կը դիտէ տարրեր անկիւններէ և կը տենչայ անոնց գարմանումին իր բաժինը բերել, մէկը իր մեծագումար հարստութեամբ և միւսը՝ իր համեստ խնայողութիւններով:

Այսպէս, 1910էն մինչև 1912 եօթը (7) կտակներ միայն կը գտնենք մեր տրամադրութեան տակ. բայց հայկական մեծ ողբերգութենէն յետոյ (1915). յաջորդաբար, տարուէ տարի, յարածուն կերպով բարձրացած է մեր բարերարներուն թիւը, որոնց մեծագումար նուիրատուութեանց շնորհիւ, Միութիւնս գարձաւ ուժեղ և լայնածաւալ կազմակերպութիւն մը, ի վիճակի հասնելու մեր տարագիր ժողովուրդին բազմատեսակ պահանջներուն:

Շնորհիւ այս պատկառելի բարերարներու իշխանական նուիրատուութեանց, այսօր ունինք մեծ ձեռնարկներ, որոնք կ'անմահացնեն Հ. Բ. Ը. Միութեան յաւերժական երախտագիտութեանը արժանացած աղնուատոհմ նըւիրատուներու անմոռանալի յիշատակը: Ահաւասիկ անոնց գլխաւոր դէմքերէն մէկ քանին:

1.— Գրիգոր Եւ Կարապետ Մելգոնեան եղբայրները. բայիկ կեսարացի, առաջինը մահացած 1922ին, երկրորդը՝ 1934ին, Ամուրի, Գահիրէի իրենց սեպհական ծխախոտի հանրածանօթ Մելգոնեան գործատունը և այլ հարըստութիւններ, ամբողջութեամբ 2,500,000 տոլար արժողութեամբ փոխանձեցին Միութեանս, կանխորու նպատակներով այդ գումարին տոկոսները օգտագործելու համար: Այսպէս վերոյիշեալ 2,500,000 տոլար հիմնադրամին եկամուտներովը կը մատակարարուին:—

ա) Կիպրոսի Մելգոնեան կրթական հաստատութիւնը. —

որուն պիտածէն է	65/70,000 Տոլար:
բ) Երուսաղէմի Ժառանգաւորաց Վարժարանին	2,800 "
գ) Պոլսոյ Ազգ. Պատրիարքարանին	2,800 "
դ) > Ս. Փրկիչ Ազն. Հիւանդանոցին	1,400 "
ե) Երեանի Համալսարանին	8,400 "
զ) Անթիլիասի կամաւոր նուէր	2,800 "

2) Տիկ. Երանուիի Եւ Օր. Դարուիի Յակոբեան: — Կին ու գուստը Թագւոր Փաշա Յակոբեանի, որոնք Միութեանս որպէս կտակ և նուիրատուութիւն յանձնած են 440,200 տոլարի հարստութիւն մը, որուն 200000 տոլարը խոշոր ագարակի մը արժէքն է:

Այս բարեգործութեան եկամուտները յատկացուած են Պէյրութի Դարուիի Յակոբեան աղջկանց երկրորդական վարժարանին, ինչպէս և մաս մըն ալ (2240 տոլար) Երեանի Դարուիի Յակոբեան Մայրանոցին:

Պէյրութի աղջկանց այս վարժարանին տարեկան պիտածէն է 17,000. տոլար աշակերտութեան թիւը՝ 150: Հիմնուած 1939ին, իր գոյութեան 17 տարուան ընթացքին տուած է 124 շըջանաւարտուհիներ:

3) Ցիկ. Մեօնրիւպէ Մանուկիւան ծնեալ Յովակիմեան.— Բնիկ պոլսեցի, այս ազնուազարմ հայուհիին թողած կտակէն շուրջ 83,000 տոլար ծոխուած Միութեանս Պէլրութի Մանչերու Վարժարանին հոյակապ շէնքին կառուցման համար, 1951ին, և այդ թուականէն ի վեր վարժարանը կը կոչուի Յովակիմեան-Մանուկիւան Մանչերու Երկրորդական Վարժարան։ Այս վարժարանը ցարդ տուած է 25 շրջանաւարտներ։ Աշակերտութեան թիւն է 200։ Տարեկան պիւտմէն է 30,000 տոլար։

4. Պողոս Նուպար Փառաւ.— 125,000 տոլարի կրթական հիմնադրամ մը թողուցած է և 100,000 տոլար յատկացուցած է Նուպարաշէնի կառուցման ինչպէս նաև

- ա) Հիմնած է նաև Փարիզի Նուպարեան Մատենադարանը;
- բ) Երևանի Մարի-Նուպար Ակնարուժարանը;
- գ) Կառուցած է Փարիզի Համալսարանական Ոստանին մէջ Մարի-Նուպար Հայ Աւանողական Տունը 71 սենեակներով։
- դ) Գահիրէի Գալուստեան և Նուպարեան Վարժարանները։
- ե) Հիմնած է Պիւսելի Հայ Համալսարանական Ուսանողներու Հիմնադրամը։

Իր առատաձեռնութեանց ընդհ գումարը կես միլիոն Տոլարէ աւելի է։

5. Ռափայէլ Մարկոսեան.— Պոլսեցի, գոհարավաճառ, մահացած 1922ին Փարիզի մէջ։ Միութեանս թողած է 400,000 տոլարի գումար մը, որ իր կուտակուած եկամուտներով կը յանգի 580,000 տոլարի։ Այս հիմնադրամին եկամուտներով 20 տարիէ ի վեր, Եւրոպայի մէջ արհեստակցական ուսմանց հետեւող 45—60 տղոց ամէն տարի կրթական թոշակներ կը տրուին, կուտակուած եկամուտները վերապահուած են արհեստագիտական ուսմանց Հայաստանի մէջ։

6.— Սարգիս Յովակիմեան, Պոլսեցի, 1949ին Միութեանս նուիրեց խոչը շէնք մը, (200,000 տոլար արժէքով) Գահիրէի մէջ (Պուլաք, Ելեքտրական Վարչութեան մերձակաց) և ուրիշ շէնք մը՝ Սելանիկի մէջ, 80,000 տոլար արժէքով։

Գահիրէի շէնքին եկամուտներով 85—90 հայ ուսանողներու կը թաթոշակ կը յատկացուի։ Սելանիկի շէնքին եկամուտներն ալ յունահայ գաղութին կրթական կարիքներուն յատկացուած են։

7.— Տիգր. Վարդգէս Մկրտչիւան, հաստատած է կրթական հիմնադրամ մը, որ ներկայիս հասած է 175,000 տոլարի ըստ համաձայնութեան, հիմնադրամի եկամուտին կէսը կը բարդուի դրամագլուխին վրայ, զոր մեր պատուական բարերարը նոր նուիրատուութիւններով կ'ուզէ բարձրացնել կես միլիոնի։ Եկամուտին միւս կէսով, կրթաթոշակներ կը տրուին համալսարանական սաներու, որոնց քիւը 1952էն ի վեր 15ի կը հասնի։

8.— Պետրոս Մարգարեան, Սփրինկֆիլտ, Մէսէն, կտակով թողած է 200,000 տոլար, որուն եկամուտներուն մէկ մասը քոյրերը կը ստանան իսկ միւս մասը յատկացուած է Երևանի Համալսարանին։

9.— Սիրական Թօփաբեան, Նիւ-Եորքէն 1925ին Միութեանս ի նպաստ թրըսթ մը թողած է դրամատան մը մէջ: Գումարն է 126,000 տոլար: Ճռեկան շուրջ 4,000 տոլար եկամուտ մը կ'ապահովէ մեզի այս թրըսթը:

20.— Սարգիս Նահիկեան, Շիքակոյէն, Միութեանս բարեսիրական նպատակներուն 1948ին կտակած է 102,000 տոլար:

11.— Տիկին Կատարինն Լիմոննելլի, Գահիրէ, դուստրը Միութեանս հիմնադիրներէն Եագուալ Արթին Փաշայի, մեր կրթական ձեռնարկին համար նուիրած է 61,000 տոլար:

12.— Տիկ. Նոյեմի Գափամաննեան, Փարիզ, քոյլ Պողոս Նուպար Փաշայի, նուիրած է 35,000 տոլար կրթական ձեռնարկներու համար և 41,000 տոլար արժողութեամբ չէնք մը՝ աժանազին վարձու տալու համար հայ աղքատ ընտանիքնիրու:

Ցարդ յիշեցի 50,000 տոլարէն վեր եղած կտակները և նուիրատուութիւնները, որոնց վրայ աւելցնենք նաև Գայսերլեան բարեւար ամոլին եւս միլիոնի մեծ նուիրատուութիւնը. որ գեռ մեր տրամադրութեան տակ չէ:

Բազմաթիւ զումարներ ունինք 40,000, 30,000, 20,000, 10,000 տոլարէն մինչև 1,000 տոլարի սահմաններուն մէջ, որոնց մասին կ'անդրադառնանք ուրիշ առթիւ:

Հաղորդուած վերոյիշեալ տեղեկութիւններէն դիւրաւ կ'եղրակացուի թէ Հ. Բ. Բ. Միութեան մնայուն ձեռնարկները, մեր անմահ բարերարներուն հաստատած հիմնադրամներուն կը պարտինք:

Ցորելինական այս տօնախմբութիւնները, որոնք աշխաբէի ամէն կողմը կատարուեցան, թող փառաւորումը ըլլան Հ. Բ. Բ. Միութեան հարիւրէ աւելի անմահ բարերարներուն յիշատակին. զոր զուրգուրանքով կը պահենք և կ'օրհնենք և զոր միշտ երախտազիտութեամբ պիտի ոգեկոչեն Բարեգործականի յաջորդական սերունդները:

Գ. ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆԻ
Յօդուածեն ամփոփուած

ԽԱՂԱՐԱԿԱՆԸ

—*—

Մեռելատուն մ'կ ըշխուր, կամ մուր որչ մը զողերու,
Ուր հոգիներ կը բաղուիմ, կը կողոպտուիմ՝ կոյր, հլլո՞ւ.
Կախարդական կախաղան. ուր ոգիտ սատանան
Միաւիտներ՝ անձնատուր՝ կը բարձրացնէ անպարան:

«ՇՈՂԱԿԱԹ»

Պ.

ՀԱՅ ԿԻՆԸ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ԴՐՅԵՒՆ ՏԱԿ

ՀԻՔԱՆԱՆ

1) Պեյրութի Տիկնանց Մասնանիւղը .— Բարեգործականի Տան մէջ կազմակերպած էր Շաղկոցի բաժնի երկսեռ հաւաքոյթ-հանդէսը Մայիս հին Շաբաթ օր. Ներկայ էին մայրերը, իրենց զաւակներով, որոնք որոշեալ ժամէն առաջ գրաւած էին իրենց տեղերը:

Հաւաքոյթը բացաւ Տիկին Գ. Գրիսէփ. հակիրճ խօսքերով. Դարունի Ցակորեան Աղջկանց երկու վարժարանի սանուհիները ներկացացուցին «Երկու Խուլերը» զաւէշտը.

Փոքրիկները իրենց արտասանութիւններով, երգերով եւ նուագով շէնշող մթնսորտ մը ստեղծեցին:

Յովակիմեան-Մանուկեան Մանչերու Վարժարանի սաները նուագեցին զութակ եւ ձեռնադաշնակ:

Փոքրիկներուն բաժնուեցաւ ծրարներով շաբար, շոքոլա եւ խաղալիկներ:

2) Պեյրութի Տիկնանց Մասնանիւղի կազմակերպած կարուծեւի դասընթացը Չրդ տարեշրջանի վկայականաց բաշխման հանդէսը տեղի ունեցաւ 26 Յունիսին Բարեգործականի Տան մէջ. Ատենապետութի Տիկին Նուարդ Գրիսէփ խօսք առնելով շեշտեց կարուծեւի օգտակարութիւնը իգական սեռին համար:

31 շրջանաւարտներ, իրենց ծեռքով կարած զգեստները հագած սըրահին մէջ շրջան մը ընելէ վերջ, բեմ բարձրացան եւ ընդհանուր ծափերու մէջ ստացան իրենց վկայականները. Կարուծեւի դասընթացըէն ցարդ վկայուած են 261 տիկիններ եւ օրիորդներ:

ՍԻ Ի Բ Ի Ա.

3) Դամասկոսի մէջ Մայեերու Օըր կը տօնուի. — Դամասկոսի Հ. Բ. Ռ. Միութեան Տիկնանց Օժանդակը սիրուն հանդէս մը կազմակերպած էր Մայիս 20ին, Մայրեւու Օըրուն նուիրուած. որ տեղի ունեցաւ Հայերիտասարդաց Սրահին մէջ. Պետական եւ Բարեգործականի քայլերգներէն յետոյ բացման խօսքը արտասանեց Տիկին Արքահամեան. Օրուան բանախօսն էր Տիկին Սրբուհի Սարգիսեան, որ մօր մը առաքինութիւնները ներկայացնելէ յետոյ ըստաւ — «Կնոջ բարոյական յատկանիշներէն մին է կրօնասիրութիւնը. Սփիւռքի հայ մայրը որեւէ ժամանակէ աւելի կառչած է իր եկեղեցին, ազգապահպանումի կարեւոր միջոց մը նկատելով զայն. Ան իր աչքին լոյսին պէս կը սիրէ Հայաստանեայց եկեղեցին եւ երբ վտանգ մը սպառնայ անոր. գիտէ իր սէրը զրահ ընելով՝ պաշտպանել զայն որեւէ վտանգի դէմ»: Բանախօսն նաեւ Պ. Նուարդ Թիթիզեան, պանծացնելով Մայրութիւնը եւ Հայ Մայրերը. Դործադրուեցաւ գեղարուեստական սիրուն յայտագիր մը:

ՊԱՐՍԿԱՍԱՆ

4) Թէհրանի մէջ Տիկնանց Հայ. Միութիւնները գործակցութեամբ Հ. Բ. Բ. Միութեան տեղւոյն Տիկնանց Վարչութեան, Հայ Ակումբի մէջ կազմակերպած էին ծեռարուեստի ցուցահանդէս մը. ուր ցուցադրութեան դրուած էին հայ կնոջ ստեղծագործող ճիգերուն արդիւնքը հանդիսացող գորգեր. ժանեակներ, մանրանկարներ, նկարներ, դիմանկարներ. այլազան նրբանաշաղակ ասեղնազործութիւններ եւլն. Հայ Ակումբի բարեցան Վարչութեան հետնոյնքան իմաստութեամբ գործող հայ տիկիններու այս գեղեցիկ ծեռնարկին համար գնահատանք եւ խանդավառ հիացում միայն կրնանք ունենալ, մաղթելով նորագոյն յաջողութիւններ:

5) Խանահայ երգչունի Օր. Լորիկ Մովսեսանի 30-ամեակը տօնուեցաւ Մայիս 15ին, Թէհրանի Հայ Ակումբի մնձ սրահին մէջ, մայրաբաղարի Հայ Տիկնանց կազմակերպութիւննիրու նախածեռնութեամբ: Բարեգործականի երկսեռ անդամներէն կազմուած 40 հոգինոց նուպար երգչումբը իր մասնակցութիւնը բերաւ այս հաւաքոյթին: Տեղի ունեցան բանախօսութիւն, նոււագ եւ հանդէսի վերջաւորութեան երգչունին բեմ հրաւիրուեցաւ, եւ մեծարուեցաւ փառահեղ ծաղկեկողովով եւ նըւէրներով: Փակման խօսքը արտասանեց Տիկ. Աստղիկ Շիշմանեան, որ Օր. երգչունիին 30 տարիներու գործունէութեան եւ հայ մշակոյթի ըսպասարկութեան պանծացումը ըրաւ խնամուած նառով մը:

ՄԻՍՑԵԱԼ ՆԱՇԱՆԳՆԻՐ

Հ. Բ. Բ. Միութեան Նիւ-եռքի Կանանց Կեդր. Յանձնախումբին կողմէ Մայիս 17ին կազմակերպուած ճաշկերոյթ-ժողովի բնթացքին ընտրուեցաւ տարուան Պատոյ Մայրը՝ Տիկ. Մաննիկ Խօնասարեան, որ ազնիւ նկարագիրով. նուիրաբերութեան ոգիով եւ մայրական բարեմանութիւններով օժտուած տիպար հայունի մըն է: Տիկին Շերմինչ երուանդ օրուան Պատոյ Մայրը ծաղկեփունջով մը զարդարելով, յանձնեց սահմանուած նուէրը. Տիկին Թովմասեան ճառով մը լայն գիծերու մէջ ներկայացուց Տիկ Խօնասարեանը, որպէս հայ կին, հայ ուսուցչունի եւ դպրոցաէրի ինչպէս եւ Գաղթականներու Օգնութեան Յանձնախումբի գործոն անդամունի եւն. Տիկին Խօնասարեան 18րդ. հայ մայրն է որ Կ'արժանանայ իր ցեղակիցներուն պատիւն.

Լոյ Աննելրա. — Տարւոյս առաջին օյերուն, Միութեանս Տիկնանց նորընտիր Օժանդակը գործի լծուեցաւ վերակազմելով իր դիւանը եւ գործունէութեան ուղեցիծ մըն ալ պատրաստեց: Հաւաքոյթները կը սարբուին ընդհանրապէս ընտանեկան մտերմիկ շունչով կազմակերպուած սեղաններու շուրջ, ուր ներկաները ճաշակելով հանդերձ մեր տոհմիկ սովորութիւններուն համապատասխան համադամններ, կը ունկնդրեն նաեւ երգեր. ատենախօսութիւններ եւ արտասանութիւններ. Անշուշտ այս կարգի հաւաքոյթներու ընթացքին կը խօսուի առաւելապէս Միութեան եւ Հայրենիթի մասին Առաջին հաւաքոյթը արդէն Յունիսին տեղի ունեցաւ, որու ընթացքին անդամագրուե-

....միտք վլոհիտղվմօ

մմդղսսթ շդ մմդղիտու մկ րդող զվեհոյունղտի զրամս զտպթրավը
. Շ . Շ . Շ մր յունղու մարտարաց շդ հ զմր իկմրոր իսկես զտիտմվոտե
-իտ մլուկնկթ օոչմ օւ հքումկրաղ շմթստ զվիտղուտ-08 մկ զտպմհումկե
հկմտք դրաթող վենութեղի — (Լոկուգրի ցվուառաշ) ահօսօօք

մտրոց զտպթրաս
-վոզմու շդ զտպթրամվոտենկիդ զտպթրամվոզդտաղմ քուստ ենսն մկ
հ քուսդ մր դրաթուամտաղզոտ վլումկո շդ վլումտի ովիտիմկդ հմ շդ զրամ
-ցմօ նմուտավմկ մկ հմ մկդ կ զնդրատատառց օիտմկզ զվլուտարաց
9261 զտպմհուչնկի մմուզ մուրոց զրամզզրութեմտստք լուզմկուդ քտերաս
-տք ումզդ զհմդուգի զվլումզկդ շդ զրամզզրութեմուրզմու զրամզզկդ
-տրմտ զտիտմրոր մկ «մմրոց» մտելկտ զտրամտտ ոչիսմ շտերանտերի
-մկդ զտպմհուչնկի ունուումդ իկ զկ զվիսմտուց քուսմկրաղ շամզմրոց
վերպշտղոտք եղտղիկ վրակմժկ զտպթրավը Շ . Շ . Շ . Շ . օկոյիզ

մգղրկթրատատոմվրադ զտուզ

մգղմվկտաս զտետղու

շդող զկհ քուստտ տպց եղդմկ մմդրաւազեմտ «մրոցթրացդատի ունց : աւ
-զդետովումր մմդղիկմրոր շա զմդղիկմրոց մկր մնսցուրզ լոշ եցեցեմտ
միտնզուրօ մկր իսմդղունղու վլուրոց հօն զկհմօձկր զկհու ովիտք մժելու

մժյօնելի ուն

ուց զդպատկեռումտէ զ . կ իկ շտերամնուրզց իրոշ - հցուի եղուովուղուց
-իսմդղուն շդ իսմդղու իրոշ ծ կ իկ իկլումզ կ իկ զտպկիմկը
. Ա կ իկ զկմզմ մրացթրանեհուղուրոց եղդմկ զվմետումտ նեգք զվուր փիսն
-սք զտիտմստրտետառէ զտպթրավը եցնմսնտց մգղրկթրահզնդտ փսփյոտ
զտպմումտէ կ իկ մողուցմտ շցմցու մհց եղցմօ մզտեզզ ճհր զկց
-տմուղմմզ խունզեղի մմուզ ուսուց Ա զկհ ովիտք շտերա մոխնդոց
-լուց մկ շկթստ զտրամօ շամզմրոց միտնզուրօ եղտղիկ օցեզրց

լուզտն

իկնմոր իսցուցքուստու շդ բզցրասեզրու յցուցակ իսւկուսի մազյառձ
փսու ազր հմ իսլզու ենսնտեմզի մմդմուզ Յկնանտիսմտ մկ մս զտպյու
-րյու վլուստտետումդի եցուովուղուց յցրնսի զրամզզրունղու զտպթրանմտի
մհ քուստումտտի մլուց մղումտիուզ զլումսէկմկ զցրամզկը կ իկ շցմցու
. թրսմզկինց լուզզմուն զվմետթեղմ վամտք բաւարաւոն րդ րազցնցու
-վց կլզնեմ փեուկնաս նցրետի մր զկրմուզ շտերանմց մգղկցրտնղու
-րունղու շդ մզմրկց զտերեհուրոց դրամս թրսմզկինց լուզզմուն զվմուս
-մմտպգի ճհր շամզփուր մրացուցնղու շտերանմց մլուլն քուստենտիտու
մր իտնասթ մտևստ ջը մսզտ իսլզմեղնմս մր մմս զտպրկցը կ իկ մր
զցրամց զտիտմստրտ շտերանղու ատն (լուակը) մղրկթրողուստ
-մտ յցուունտ ասղ զտպտպտումտէ հկպիմդ կ իկ մգղունղու մսդ լ զտն

ՄԻՈՒԹԵԱՆ 50-ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻՒ

Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ. ՀՈԳԵԶԱՆԳԻԱԾ ԵՒ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա Բ Ի Բ Ի Ա.

1. Հալեպ.— Հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ և հոգեհանգըստեան պաշտօն կատարուկցաւ 15 Ապրիլին, Հալէպի Ս. Քառամից Մանկանց Եկեղեցւոյ մէջ: Ներկայ գտնուեցան Հ. Բ. Բ. Միութեան Վարչական Մարմիններու ներկայացուցիչները, մեծ թիւով անդամներ, Միութեանս երեք սեփական վարժարաններու պաշտօնէութիւնը, և լ. Նաճարեան վարժարանի բարձրագոյն կարգի երկսեռ աշակերտութիւնը, Եկեղեցական պաշտամունքէն յետոյ, խումբ մը վարչականներ, ընկերակցութեամբ չորս քահանաներու, տասնեակ մը ինքնաշարժներով մեկնեցան Ազգ. Գերեզմանատուն, որուն գլխաւոր մուտքին մէջ Բարեգործականի հին և նոր ննջեցեալներուն համար ընդհանուր հոգեհանգիստ կատարուեցաւ:

2. Եազուպիկ.— 15 Ապրիլ 1936ի Կիրակին, Եազուպիյէ արարախօս հայերու գիւղին Ս. Աննա Եկեղեցւոյ մէջ, յաւարտ Ս. Պատարագի կատարուեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն, Միութեանս հանգուցեսւ հիմալդրին և իր գործակիցներուն, բարերարդներուն և վաստակաւորներու յիշատակին: Գիւղին ամբողջ հայութիւնը ներկայ գտնուեցաւ սոյն արարողութեանց:

Եկեղեցական պաշտամունքէն վերջ, ուխտազնացութիւն մը կատարուեցաւ գէպի Ազգ. Գերեզմանատունը:

3. Արաբ-Բունար.— Նռւպարեան Վարժարանը արժանավայել կիրապով տօնեց Միութեանս Ցորելեանը 15 Ապրիլին: Ժամը 2ին Հ. Բ. Բ. Միութեան ընդարձակ արահը արդէն լեցուած էր: Գործադրուեցաւ գեղ. պատշաճ յայտագիր: Բանախօսները պանծացուցին Միութեանս 50-ամեայ աղզանուէր գործը:

Լ Ի Բ Ա. Ն Ա. Ն

4. Պէյրա: Բ.— Բարեգործականի հանդուցեալ հիմնադիրներուն, բարերարներու և վաստակաւորներու յիշատակին Ապրիլ 15ին, Կիրակի օրը Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ և հոգեհանգստեան պաշտօն կարարուեցաւ Պէյրութի երկու Եկեղեցիներուն մէջ, ի ներկայութեան խուռն բազմութեան:

Համնոյ Ս. Գէորգ Եկեղեցին մէջ պատարագեց Գնել Ծ. Վ. Ճէրէճեան և քարոզեց Աջապահեան Սրբազնան: Խակ Խըմէլլի Ս. Յարութիւն Եկեղեցին մէջ պատարագեց Ներսեն Արելայ Փապուճեան: Յաւարտ Պատարագի տեղի ունեցաւ ինքնաշարժով ուխտազնացութիւն նախ քաղաքի, յետոյ Նահրի շրջանի երեք յարանուանութեանց գերեզմանատուները՝ հոն հանգող Միութեանս վաստակաւորներուն և անդամներուն շիրիմներուն և ծաղկեպսակներ դրին անոնց վրայ:

5. Գամիւլի Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ մէջ ևս տեղի ունեցաւ հոգեհան-

գըստեան պաշտօն։ Միութեանս կմնադիւներուն և անոնց գործակիցներուն յիշատակին։ Հոգեհանգստեան պաշտօնը կատարեց ձէզիրէի Առաջն։ Փոխանորդ Տաճատ Ծ. Վրդ. Ուրֆալեան։ Ուխտագնացութիւնը կատարուեցաւ քահանայի մը առաջնորդութեամբ, որուն յաջորդեց Աղգ, Վարժարանի ընդարձակ բակին մէջ սարքուած Յորելինական հանդէս մը, որուն ներկայ զտնուեցան Տաճատ Ծ. Վրդ., Հայ կաթողիկէ Գերապայծառի Փոխանորդ Գրիգոր Վարդապետ, քահանաներ, թաղականներ և Միութեանս անդամներ։ Գործադրուեցաւ գեղ. յայտագիր. բանախօսեց Պետրոս Կիրակոս Եմիշեան որ պահացուց մէծ հայրենասէրներուն դորձը։

6. Երովպիա. — Ատիս Ապեպայի Մասնաժողովը, 14 Յունիսին Կ. Մ. Ա.ի սրահին մէջ կաղմակերպած էր վայելուչ հանդէս մը, փառաւորելու համար Միութեանս հումեայ գործը, Բանախօսեց Պողոս Եղիայեան. գեղ. յայտագրին մաս կաղմեցին արտասանութիւններ, ջութակի, թաւ ջութակի և դաշնակի ռւնկնդրութիւն։ Հաւաքոյթը փակուեցաւ Յովհ. Սւագ Քհյ. Կէվհէրեանի «պահպանիչ» հպ։

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

7. Պրինցորդ. — Ապրիլ 22ին, Կիրակի օր կատարուեցաւ հոգեհանգըստեան պաշտօն Ա. Եկեղեցոյ մէջ և Հայը Մերուով ոկաս ճաշկերոյթը, որ յաջորդեց կրօնական պաշտամունքին։ Խօսեցան Տ. Քթ. Սոլաքեան, Յարութիւն Քէշիչեան, Վարդան Սթամպուլեան և Մուշեղ Բագէհան, որոնք զանազան անկիւններէ դիտուած, դրուատիքը ըրին մեր հզօր Միութեան հումեայ վաստակին, ծուցադրուեցաւ նաև Երուսաղէմի շարժանկարը։ Գործադրուեցաւ գեղ. ճոխ յայտագիր։

Ապա յիսուներորդ Տարեդարձի կարկանդակը, 50 մոմերով լուսաւորուած, կտրուեցաւ և հրացցուեցաւ սուրճով միասին։

Հանգանակուեցաւ կորիիկ գումար մըն ալ, որուն ներկաները մամակցեցան 100, 20, 10, 5-ական տոլարով։

8. ԱԵլսին. - Հայ գաղութը խանդավառուեցաւ Մարտ 28-ին տոնախմբելով Միութեանս հումեակը։ Օրուան բանախօսը՝ Արամ Սարոյեան, ներկայացուց Միութեանս բարձր գաղափարականները որոնք կը ծգտին Հայ լեզուն, պատմութիւնը, մշակոյթը պահելու և պաշտպանելու աշխարհիս վրայ։ Ան չեշտեց կաերութիւնը մեղ աւանդ մնացած այս արժէքներուն փոխանցումը նոր սերունդին։ Խօսեցաւ նաև կեդր. Յանձնածողովի Տնօրէն Ռոպըրդ Սարեան, որ մատնանշեց հանգանակութեան տասը կէտերը, որով ծրագրուած է մասնաւորաբար Ամերիկահայ ժողովուրդին մէջ վառ պահել ազգային մշակոյթը դաստիարակութեան միջոցաւ, Բոլոր խօսողները ծափահարուեցան ջերմապէս։ Վերջին խօսողը եղաւ Հոգեշ. Սուքիաս Վրդ. Գալֆայեան, որ պատկերացուց Բարեգործականի գերը հայ իրականութեան մէջ։ Գործադրուեցաւ գեղ. սիրուն յայտագիր։

ՖՐԱՆՍ

9. — Կըրնոպլի, Էքս Ան Թրօվենսի, Կարտանի մէջ ևս տեղի ունեցան յորելինական հանդիսութիւններ, ստեղծելով մէծ խանդավառութիւն Միութեանս շուրջ։

ՀՐԱԶԵԱՅ Յ. ԱՃԱՌԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՌԻԹԻՒՆԸ

—*

1. ԲԱՆԱՍՔԻՐԸ

Աշխոյժ պատանին, որ որոշած էր հետեւիլ լեզուագիտութեան, ունեցած էր միտում պարապելու նաև «բանասիրական», յատկապէս մատենագրական ուսումնասիրութիւններով։ Տակալին աշակերտ Կեղրոնականին, Մ. Դարագաչեանի առաջնորդութեամբ, միջամուխ եղած էր մատենագրական քննութիւններու։ Այդ աշակերտական շարագրութիւնները, գնահատուած ուսուցչն, փորձեց ապա հրատարակել իրքեւ մատենագրական աշխատանքներ։ Հետեւելով «Հանդէս Ամսօրեայի», հմտացած էր Զեռագրաց ցուցակագրութեան, և առաջին փորձն ըրած Սանասարեան վարժարանի ձեռագիրներուն վրայ, Այս ցուցակագրութիւնը սկսած է հրատարակուիլ «Հանդէս Ամսօրեայ»ի մէջ, 1896 Յունուարին։

Նոյն տարւոյն կ'ուղարկէ «Հանդէս Ամսօրեայ»ի խմբագրութեան յօդուած մը «Քննութիւն հայ մատենագիրներու վրայ. Ա. Մատթէսո Ռւոհայեցի» հետեւեալ նամակով. —

1896 Յունուար 7—9 Փարիզ

Գերապատիւ Հայր Ամբագիր,

Խորին շնորհակալութիւնս կը մատուցանեմ Ձեզ, հրատարակութեանն համար Սանասարեան Վարժարանի ձեռագրաց քննութեանս զոր անցեալ տարի դրկած էի Կարինէն, բազմաշխատ խմբագրութեանդ։

ՅՈՒՆԱՍԱՆ

10.— Սելանիի Ա. Աստւածածնայ Եկեղեցիին մէջ, Ապրիլ 15ին տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր Ա. Պատարագ և հոգեհանգստեան պաշտօն ի յարգանս Միութեանս ողբացեալ հիմնադիր և մեծանուն բարերտը Պօղոս Նուպար փաշայի և համայն հանգուցեալ անդամներուն։ Յաւարտ Ա. Պատարագի, կատարուեցաւ հոգեհանգիստ, որմէ վերջ պատարագիչ հայրը վեր առաւ Բարեգործականի ազգօգուտ գործունէութիւնը, օրհետով յեշատակէր հանգուցեալ վաստակաւորներուն։ Թաղական Խորհրդոյ Ատենապէտ Ռուբէն Գալֆայեան թուեց Բարեգործականի յիսնամեայ գործը, մանաւանդ ներգաղթի նույրական դորձին անոր բերած նիւթական և բարոյական օժանդակութիւնը դրուատեց։

Մասնաժողովի Ատենապէտ Վարդան Տէր Զարդարեանի փակման ազդուխօսքերը ունկնդրուեցան խոր յուղումով. յարգելի բան խօսք շեշտեց թէ ազգապահպանման և միասնականութեան օրհնաբեր գաղափարներուն աննահանջ ջատագովը կը հանդիսանայ յիսնամեայ Բարեգործականը, և հրաւիրեց բալոր հայերը բոլորուիլ այս Մեծ Միութեան շուրջ։

Այս տարի՝ որ եկած եմ Փարիզ, յառաջ տանելու համար լեզուաբանական և բանասիրական ուսումներս, կը դրկեմ Ձեզ նոր շարք մը յօդուածներու՝ հայ մատենագրաց անձին և ժամանակին վրայ:

Աւելորդ է գրել Ձեզ թէ որքան կարևոր է բանասիրութեան մէջ, ի ձեռին ունենալ իւրաքանչիւր մատենագրի աշխատութեանց ճշդագոյն և հաստատ թուականը: Ուստի յուսով եմ թէ պիտի հրատարակեք սոյն աշխատութիւնս, այս առաջին յօդուածէս սկսելով՝ որու յաջորդ յօդուածները պիտի դրկեմ յետ ասոր հրատարակութեան:

Պարտ է ինձ աւելցնել նաև թէ մատենագիրներու համար չեմ հետեւիր ժամանակագրական կարգի, այլ կը գրեմ այն կարգով՝ որ յարմարագոյն է ի դիւրութիւն քննութեանցս:

Մնամ

Խ. Շ.

Հ. Յ. Աճառեան

5, Rue des Cornes

Paris

Յօդուածը տպագրութեան յարմար չի գտներ խմբագրութիւնը, որուն հետեւութեամբ կը հրաժարի Աճառեան ուղարկել «յաջորդ յօդուածները»: 1897ին Բազմավիճակ հրատարակեց իր գրչէն Մ. Կաղանկատուացոյ պատմութեան քննութիւնը:

«Այս յօդուածը, կը գրէ Աճառեան, աշակերտական շարադրութիւն էր, գրուած իմ ուսուցիչս՝ Ա. Մ. Գարագաշեանի խնդրանոք 1892. թ. Կեդրունական վարժարանում և ապա անփոփոխ տպուած... (1897) Մայիս 10 թուականով»: (Անձնանունների Բառարան Գ., էջ 438)

Բանասիրական մարզին կը պատկանին Սանասարեան վարժարանի, Թաւրիզի, Թեհրանի և Նոր-Բայազիթի ձեռագիրներու ցուցակագրութիւնները, «Հայոց նոր վկաները», Հայոց գիրը հանդերձ աղբերաց քննութեամբ և Ա. Մեսրոպի վարքով. Եղնիկի նորագիւտ ձեռագիրը, նոր Բառեր և որբագրութիւններ, և այլ մանր գրութիւններ: Այսուղ կրնանք յիշել նաև Հայոց նոր Գրականութեան Պատմութիւնը, լոյս տեսած երեք պրակներով: Աճառեան ձեռնարկած էր լիակատար հաւաքում մը կատարելու Հայ Գանձարաններու և Տաղարաններու: Այս հաւաքածոյի ընդարձակ երկու հատորները, օրինակութեամբ իր և իր կնոջ Տիկին Արուսեակի, նուիրեց 1926ին Վիեննական Մխիթարեան Մատենադարանին:

Աճառեան խղճամիտ բանասէր մըն էր. ուշագիր բնագիրներու ճշգրիտ հրատարակութեան, որնց կցած է սրամիտ դիտողութիւններ:

Աճառեան ունի նոյնպէս զուտ գրական փորձեր, «Կայձուոիկ» ստորագրութեամբ, լոյս տեսած «Բիւրակնի» մէջ: Իր անտիպ գործերու շարքին, ցոյց տուած էր ինձ ընդարձակ հատոր մը, որ գիւցազներգութիւն մըն էր, ոտանաւոր չափով: Այդ շարքին մէջն էր նաև հատոր մը՝ Հայոց Պատմութիւն Տիեզերական Պատմութեան մէջ և Պատմութիւն Հայոց Գաղթականութեան:

2. ԼԵԶՈՒԱԲԱՆԸ

Աճառեան ծնած էր լեզուաբանական ուսմանց համար: Վաղահաս պատանին, կանուխէն զգաց իր մէջ այդ կոչումը: Աշակերտական շրջանին

պէս լեզուին պատմութիւնը։ Ամէն մէկ մարզէ քննութեան առած համեմատական ուսումնասլութեամբ, իբրև ուրոյն նիւթ ուսման։

Քերականութիւնը ուսումնասիրած է համեմատութեամբ 562 լեզուներու, որ լոյս պիտի տեսնէ 12 հատորներու մէջ։ Բառամթերքը տուաւ Արմատական Բառարանի մէջ, որ ապակետիպ հրատարակուած է Ա.-Զ հատորներու մէջ, որ ունի նաև է. հատոր մ'ալ իբրև Յառաջաբան, Վերջաբան և Յաւելուած, լոյս տեսած տպագրութեամբ։

Այս տեղ ամփոփուած է այն բոլոր արմատական բառերը, զորոնք գըտած է Հայ հին գրականութեան մէջ։ Խրաքանչիւր բառ յառաջ բերուած է Քերականական յատկանիշերով, իմաստի բացատրութեամբ, կոչումներով, բառուգաբանութեամբ և ստուգաբանական փորձերով։

Նշանակուած է բառերուն գաւառական արտասանութիւնը։ Ի վերջոյ անոր փոխառութիւնը օտար լեզուներու մէջ, Լեզուաբանական աշխարհի մէջ միակ բառարանն է այս, որ այսքան մանրամասնութիւններով հրատարակուած է։ Ապակետիպ հրատակութեանս զրչութիւնը հեղինակին զրչէն է։ Այս տեղ կատարուած է իբրէ 1688 ստուգաբանութիւն, որոնցմէ 118 բնիկ հայ բառեր են։

Արմատական Բառարանին մասին գրախօսական մը գրած էի, (Հանդէս Ամսօրեայ 1930, էջ 482—498)։ Այս առիթով կը գրէր ինձ Աճառեան (9 Մայիս 1931, Երևան)։

(Վերջը յաջորդ թիւով)

Հ. ՆԵՐՍԵՍ ՎՐԴԻ. ԱԿԻՆՆԱՆ

Հայրենակից,

Հ. Բ. Ը. Միութեան անդամ մը աւելցնելը
մեր մեծ բանակը զօրացնել կը նշանակէ։

Այս իսկ անդամ մը արձանագրելով
բու պարտք կատարէ։

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ՍԻՒՆԱԿԻ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՄԻջԱՎԱՅՐԸ

* *

Երբ մանուկ մը աշխարհ կուգայ, անդիտակից իր միջավայրին և շուրջիններուն, կը յանձնուի հոգատար ծնողքին բազուկներուն, աճելու, մշակուելու, դարգանալու և իր տեղը գրաւելու աշխարհի մէջ թաղդաւոր է այն մանուկը որ ունի ողջամիտ ծնողք մը, վասնդի ծնողական պատասխանատուութիւնը այնքան լուրջ ու ծանր է որ, անոր զիտակցութենէն կախում կ'ունենայ մանուկին ներկան ու ապագան:

Մանուկի մը առաջին միջավայրը տունն է բնականաբար: Հո՞ն է որ պիտի աճին իր փոքրիկ անդամները և կերտուին նկարագրի գիծերը, իրարու հետոհամերաշխ զործակցութիւնը մը ունենալու համար:

Երախան կը կարտի կանոնաւոր սնունդի, խնամքի, ինչպէս նաև գուրգուրանքի և սիրոյ, որոնք նոյն շափով կը նպաստեն անոր ֆիզիքական բնականոն աճումին:

Ահաւասիկ օրինակ մը. Մայրանոցի մը մէջ փորձ մը կը կատարէին նորածին մանուկներու վրայ, զանոնք բաժնելով երկու խումբերու: Առաջին խումբը կը սնուցուի մայրական գուրգուրանքով, մինչ երկրորդը զերծ կը մնայ այդ սիրոյ արտայայտութիւններէն: Արդիւնքը այն կ'ըլլայ որ, առաջին խումբի մանուկները աւելի շուռ կ'աճին քան միւս խումբի փոքրիկները:

Նոյնն է պարագան որբանոցի մէջ մեծցող մանուկի մը: Ան կը գառնայ մելամաղձոտ, լուակեաց, մենասէր կամ շատ անառակ, այս ձեռվ ան կ'արտայայտէ իր ընդլուսմը ճակատագրին դէմ, որ զինքը զրկած է ընտանեկան քաղցրիկ մթնոլորտի մը բաղդաւորութենէն:

Այս պատճառաւ ալ ծնողները հաւասարապէս սիրելու են իրենց զաւակները, առանց չափազանցելու իրենց սիրոյ արտայայտութիւնները, որովհետեւ այդ պարագային անոնք կը մեծնան չփացած, կը գառնան դիւրաբեկ նկարագրի և կամքի տէր անձեր, ամէն բանի մէջ կախեալ իրենց շուրջիններէն, զուրկ նախաձեռնութեան ողիէ, կորսնցուցած ըլլալով իրենց ինքնուրոյն դիրքը կեռնքի պարագաներուն հանդէպ:

Նորածինը օր ըստ օրէ աճելով, կը սկսի աստիճանաբար զանազանել իրեր, զոյներ և իր շուրջը գանուող, իրմով զբաղուող անձերը: Շուտով կը ճանչնայ իր մօրը ձայնը, ներկայութիւնը և կը պատասխանէ անոր գործվալից ժպիտին: Իր ծնողքին ներկայութեանը մէջ շատ աւելի ապահով կը զգայ ինքինքը, քան ուրիշներուն հանդէպ:

Յաճախ ծնողքներ սխալ քայլ մը կ'առնեն, իրենց փոքրիկները վախսցնելով.— եթէ այսպէս ընես, քեզի մինակ կը ձգեմ, կամ սև մարդուն կուտամ-ի նման սպառնալիքներ, որոնք սակայն կը ջլատեն անոնց ապահովութեան զգացումը, զանոնք դարձնելով մութէն կամ առանձնութենէն սարսափող երախաներ:

Պէտք չէ զրդուել նաև մանուկներուն նախանձը, զովասանքի և պարսաւի անիմաստ խօսքերով: բաղդատականներով, որոնք ի վերջոյ երախա-

ներուն հոգին կը փոթոքկն, ատելութեան և ընդվզումի զգացումներուն ծընունդ տալով. Մանուկի մը աչքերն ու ականջները շարունակ բաց են, զիտելու, լսելու, ընդօրինակելու և այս կերպով ալ սորվելու իրենց շաւրջի անցուղարձերը.

Անխոհեմ, անզգոյշ ծնողքներ մանուկներու ներկայութեանը կը խօսին անպատճաճ կերպով, տղեղ լեզուով, անվայել կամ անյարմար նիւթերու շուրջ, գործածելով շատ յաճախ թուրքերէն բառեր ալ, կարծելով թէ անոնք տարուած խաղէ, անտարբեր կը մնան ըսուածներու մասին: Եւ սակայն չարաչար կը սխալին, ինքվինքնին կը խարեն: Արդարեւ, անոնք պէտք է գիտնան թէ փոքրիկները, իրենց աչքերն ու ականջները սրած, ընդունակ են ընդորինակել ամէն բան, իւրացնել ինչ որ կը տեսնեն կամ կը լսեն: Հետեւարար ծնողք պէտք է զգուշաւոր ըլլան իրենց արտայայտութեանց մէջ և մանաւանդ գործածեն մաքուր հայերէն բառեր, ընտրեն խօսակցութեան պատշաճ նիւթեր,, և ջանան զիրենք դիտող և լող փոքրիկներուն բարի օրինակ ըլլալ:

Այսպիսով է որ տունը կը դառնայ մոնկան հոգեկան, մտալին և գիզիքական ամենարարենպատ միջավայրը:

Ընտանեկան յարկէն յետոյ երախային երկրորդ միջավայրը դպրոցն է, ուր ան պիտի սորվի գործակցիլ և ապրիլ իր շուրջիններուն հետ, յարգելով ուրիշին իրաւունքը, ազատութիւնը և արժանապատուութիւնը, համաձայնական ոգիով կըթուիլ: Մէկ խօսքով ան հետզհետէ համագործակցական և հաւաքական կեանքին կը պատրաստուի:

Ծնողքներուն չափ մեծ է գերը դաստիարակներուն, որոնք զգոյշ ըլլալու են իրենց վերաբերումին մէջ, չի խ սնդգարելու համար փոքրիկին անմեղ հոգւոյն խորը գտնուող ներդաշնակ և նուրբ թելերը. իմաստութեամբ և համբերութեամբ վարուելու են անոր հետ, ջանալով թափանցել անոր հոգեգան վիճակին. սխալ է անմիջապէս պատիմի դրութիւնը կիրարկել. նախընտըրելի է սիրով, համբերութեամբ և օրինակներով առաջնորդել զայն:

Դժբախտաբար կան շատ դաստիարակներ, որոնք իրենց սխալ և հակամանկավարժական վերաբերումուն քով նախանձ, ատելութիւն և ըմբոսատութիւն կը սերմանեն և կը խոռվեն մանուկին հոգին, որ կը սկսի այլանդակ արտայատութիւններ ունենալ: Այսպէս օրինակի համար սիրունիկ տղեկ մը կը զնեն առաջին շարքին վրայ, կամ անիմաստ բաղզատութիւններ: կամ սնամէջ գովասանքներ կը շուայեն և այլն. բայց կը մոռնան թէ ճիշդ հակառակ արդիւնք մըն է որ ճեռք կը բերեն,— թոյլերը և ծոյլերը կը մնան իրենց վիճակին մէջ, որոնք իրենց «վրէժը» կը լուծեն անառակութեամբ կամ լւակեացութեամբ:

Զափահանսներս, չենք անդրադառնար թէ ինչե՛ր կ'անցնին և ի՞նչ յոոի բաններ կը սպրդին այց մատաղ հոգիներէն նելս. որոնք այնքան դիրազգաց են որ կ'ազդուին շուտով իրենց շրջապատէն, մանաւանդ լրենց ծնողքներէն և դաստիարակներէն:

«Ի՞նչ որ ցանքք նոյնը կը հնցէք» ասացուածքը գերազանցապէս ճիշդ է այս պարագային: Հետեւարար եթէ կ'ուցենք որ մեր նոր սերունդը, մեր մատղաշ և սիրունիկ մանուկները գովելի և Աստուծոյ հաճելի անձեր դառնան, պէտք է հոգ տանինք անոնց դաստիարակութեան, տան քէ դպրոցին մէջ: Խնամքով, հեռատեսութեամբ և համբերութեամբ ղեկավարուած այդ

ԺԻՐԱՅՐ ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆԻ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԵՒՆԸ

* * *

Ժիրայր Գանթարճեան ծնած է Գահիրէ 1931 Հոկտեմբեր 1ին։ Հայրը՝ Դրիգոր Դանթարճեան ընտիր ջութակահար մըն է, իսկ մայրը՝ վարժ դաշնակահարուհի։ Ժիրայր շատ փոքր տարիքէն ջութակի հանդէպ ունեցած է բացառիկ սէր և հետաքրքրութիւն։ Ընտանեկան յարկին տակ, երկիւղածութեամբ կը հետեւէր հօրը նուազածութեան, որմէ խորապէս կը տպաւորուէր։ Հայրը կը զգայ իր զաւկին հոգեկան բուռն տրամադրութիւնները, և ոգեսորութեամբ կը քաջալիրէ անոր ձգտումները, նախատեսելով փառաւոր ապագայ մը իր սրտահատորին համար։ Արդէն փոքրիկ Ժիրայրը, հազիւ հինգ տարեկան իր քառորդ ջութակով կը սկսի հօրը առաջնորդութեամբ նուազագել։ Տարի մը վերջը Գահիրէի երաժշտասէրներու ուշադրութեան առարկան է, և կը հետեւի Գահիրէի երաժշտանոցի ընթացքին։

Եօթը տարեկանին, երաժշտանոցի մէկ քօնսէրին, նուազախումբի առաջին սօլիսթն է։

Ինը տարեկանին, Գահիրէի լիսէ մըրանսէի սրտահը կուտայ իր առաջին քօնսէրը, որ միանգամայն զինքը կը ծանօթացնէ մայրաքաղաքի հայ և օտար երաժշտագէտներուն, որոնք Ժիրայրը կը յորջորդին «Հրաշք Մանօւկը»։

Տասնըմէկ տարեկանին, Պաղեստինի սէնֆօնիք օրքէսթրին մէջ, որ Գահիրէ այցելած էր, կը նուազէ Մէնտէլսոնի համբաւաւոր Գոնչէրթօն։ Տասնըշորս տարեկանին Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ մէջ կուտայ իր զմայլելի նուազահանդէսները, արժանանալով ընդհանուր հայութեան և բոլոր երաժշտասէրներու սրտագին գոհունակութեան և զնահատանքին։ Կը մեկնի իտալիա, մեծահամբաւիրենուայի ձեռքին տակ կատարեւագործելու համար իր թէքնիքը։ Իտալացի դժուարահաճ հասարակութեան

ԺԻՐԱՅՐ ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆԻ

լագործելու համար իր թէքնիքը։ Իտալացի դժուարահաճ հասարակութեան

զոյգ հիմնարկներուն մէջ, մանուկը ո՛չ միայն բնականօքէն կ'աճի փիզիքապէս, այլ և իր թագուն կամ նորածիլ վիճակին մէջ եղող կարողութիւնները կը սկսին ի յայտ գալ, որոնք օր մը զինքը պիտի կրնան հասցնել շատ բարձր դիրքերու։

ԱԼԻՄ ՈՎՍՍԱՆՆԱ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Նիս, 18 Հոկտեմբեր 1956

Հ. Բ. Ը. ՄԻՌԻԹԵԱՆ ԳԱՀԻՐԷՒ ՊԱՏ. ՄԱՍՆԱԺՈՂՈՎԻՆ

Սիրելի Տեարք,

Հոգեպարագ հանոյն ունեցայ ստանալու ձեր Սեպտ. 22 ամսաթիւ սիրալիր նամակը, 85ամեակիս առքիւ գնահատանքի եւ խանդաղատանքի գողտ զգացումներով յորդազեղ, եւ կը փուրամ ջերմագին ընորհակալութիւնս յայտնել ձեր սրտաբուխ ընորհաւորութեանց եւ բարեմաղբութեանց համար:

առջև կուտայ նուագահանդէսներ, շատ քաղաքներու մէջ, արժանանալով բացառիկ գնահատանքներու:

1951ին՝ դարձեալ Դահիրէ, «Վիրթիէզովի համբաւով»:

1953ի Մայիսին կ'այցելէ Պոլիս, ուր իր տաղանդին ցուցադրութիւնը կ'ըլլայ կախարդական երեսոյթ մը:

Կը հրաւիրուի Պոլսոյ Պետական Օռքէսթրի ղեկավարէն, իրրե սօլիստ նուագելու Պրամանչի Քօնչէրթօն, որ միանգամայն հեռասփոռուեցաւ մայրաքաղաքի կայանէն, Պոլսոյ հայութիւնը և թուրք վարիչ և մտաւորական շըրջանակները խանդավառ ընդունելութիւն մը կ'ընեն մեր ժիրայրին, և եղիպտոսի դեսպանը իր ներկայութեամբը կը պատուէ սոյն հոյակապ նուագահանդէսը, որ թուրքիոյ մայրաքաղաքին մէջ, որպէս առաջին եղիպտացի արուեստագէտ կազմակերպելու պատիւը կունենայ: Ո'չ ծափերը, ո'չ հուռաները և ո'չ ալ դափնիները կը գինովցնեն, արդէն երիտասարդ ժիրայրը, որուն մտասեւեռուուն է համաշխարհային չափանիւով արուեստագէտ մը ըւլալ, պատիւ բերելու համար իր ծննդավայրին՝ եղիպտոսի և իր հայ անունին ու կ'անցնի Ամերիկա: 1953ին լծուած է աշխատանքի, այս անգամ մեծահոչակ ՀԱՅ փրոֆէսէօրի մը՝ Պ. Կալամեանի մօտ, որ նիւ եորքի և Ֆիլատելիֆիոյ Քոնսէռուաթուառներու ջութակի ուսուցչապետն է: Յամառ և անվըհատ աշխատանքը զինք կը հասցնէ յառաջդիմութեան բարձրակէտին: Կը իւէ Առաջին մրցանակը Ֆիլատելիֆիոյ մէջ կազմակերպուած միջազգային մրցումին, հանդիսանալով Անբաղդատելի Առաջին նուագողը: իր այս յաղթանակը առիթ կ'ընծայէ իրեն որ, Ֆիլատելիֆիոյ մէջ համբաւաւոր խմբավար կօժին Օրմանսիի խումբին մասնակցի նուագելով որպէս Սօլիս, և կ'արժանանայ 3000 ունկնդիրներու և դժուարահաճ քննադատներու անվերապահ հիացումին:

Վերջիս Սանֆրանչիսոյի մէջ տուած իր նուագահանդէսն ալ նոր յաղթանակ մըն է, որուն արձագանգը եղան այդ մեծ քաղաքին ամերիկան մեծ թերթերը, որոնցմէ մէկուն հմտալից և մասնագիտական տեղեկատուութիւնը թարգմանարար արտատպած ենք այս սիւնակներուն մէջ:

Եղիպտահայութիւնը հպարտ է իր ժիրայրով, որ իր ազնուարական ցեղին և փառաւոր ծննդավայրին՝ յալիտենական եղիպտոսի պատուարեր մէկ զաւակը հանդիսացած է, ինչպէս եւրոպայի, նոյնպէս և Ամերիկայի մէջ:

Ս. Շ.

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒԵԼԻՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻՈՅ ՆՈՐ ԱՆԴԱՄՆԵՐ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ Բ. ՑԱՆԿ

(Նարունակութիւն)

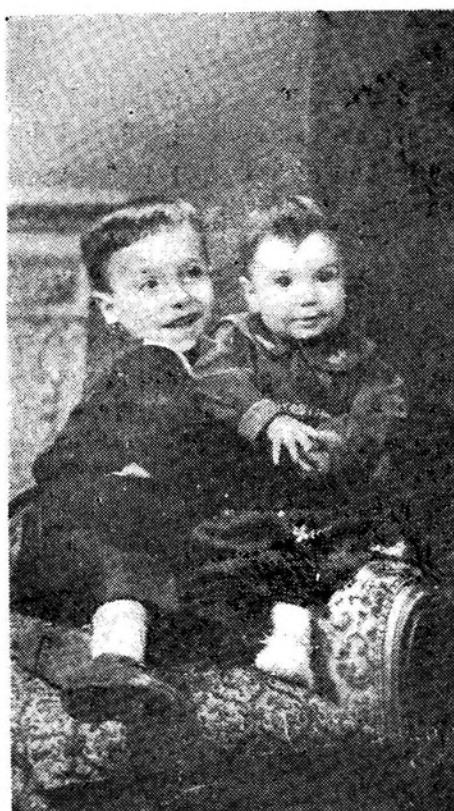
1. — Խտիկեան Վարուժան	16. — Փալանձեան Օր. Ճոլինէ
2. — Շղթայեան Բիւզանդ	17. — Քէօրրիւլեան Լեռն
3. — Շղթայեան Պերճ	18. — Աւագեան Գառնիկ
4. — Քէշիշեան Վարդպէս	19. — Կոստանեան Մանուկ
5. — Գարթալեան Բարսեղ	20. — Գույումձեան Յակոբ
6. — Էսէրեան Կարս	21. — Գօնտաքեան Օր. Քարմէն
7. — Քիւփէլեան Միսակ	22. — Մամուրեան Յովսէփ
8. — Մարգիսեան Հրայր	23. — Գուլաճեան Կարսապետ
9. — Քիւփէլեան Հրայր	24. — Մամուրեան Բենիամին
10. — Մանըլըքեան Գրիգոր	25. — Հիւրմիւլ Լեռն
11. — Մազլըմեան Պարգև	26. — Հիւրմիւլ Օր Վարդուհի
12. — Զուրիկեան Վարուժան	27. — Հիւրմիւլ Պետրոս
13. — Տինկիլեան Եղուարդ	28. — Օնպաշեան Օր. Քօզ
14. — Թիւթիւնձեան Յակոբ	29. — Գաղանձեան Լեռն
15. — Գլըմզեան Վարուժան	30. — Մինասեան Սօնա

Արդարեւ խորապէս զգացուած համակրանքի եւ մեծարանքի այլազան ցոյցերէն, ձեր ազնուադրու նամակը, գալով մեր սիրելի Միութեան օրրանէն եւ ուուրջ կես դարու յետադարձ վերյիշումներու առիք ընծայելով, բացառիկ գոհունակութիւն պատճառել ինձի եւ բաղցր անդրադառնը որ չեմ մոռցուած Եղիպտահայ Կեդրոնին մէջ, ուր կեանքիս բրսանամեայ ամենէն բեղուն եւ զեղուն գործունեութիւնը ունեցած եմ, մանաւանդ Բարեգործականի Կեդր. Մեքենային բոլ կեանքիս լաւագոյնը ընծայելով անոր բարգաւանումին համար:

Հայրաբար մաղթելով ձեզի փայլուն յաջողութիւններ մեր սիրելի Միութեան յաղթապանծ Յիսնամեակին առքիւ եւ տեղւոյդ Մասնանիւղին մէն մի անդամին ընծայելով սիրոյս հաւաստիք:

Զերդ անկեղծ յարգանքով
ՎԱՀԱՆ ՄԱԼԵԶԵԱՆ

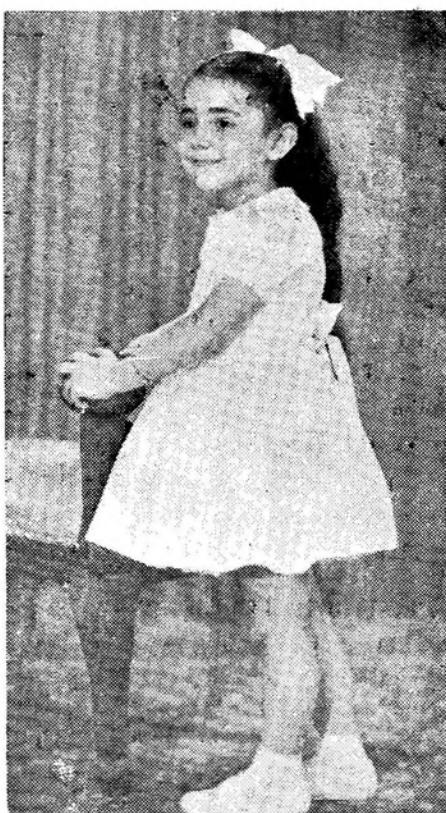
ՀՅԱԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱ ՄԻԹԹԵԱՆ ԾԱՂԿՈՑՔ.

Լինու են Աջնիի ԵԿԱԿԱՆԵՐ

(3 և 1 տարեկան)

ԶԱԻՌԱԿԱՆԵՐԸ ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ
ՀՐԱՆԴ ԵԿԱԿԱՆԵՐԸ

ԱՐԱՔՍԻ Մ. ՏԵՐՈՒՆԵԱՆ

(6 տարեկան)

ԴՈՒՍՏՐԸ ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ
ՄԻՌՈՒ ՏԵՐՈՒՆԵԱՆԵՐԸ

ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՎԵԱՆՔԻՆ ԵՒ ԳՈՐԾԻՆ ՄԱՍԻՆ

— *

Գահիրէի Մասնաժողովս «ՏԵՂԵԿԱՑՈՒ»ի այս պիտօնկներուն մէջ բացած է հարցարան մը,ուր նեսզինք պիտի պատասխանուի Միութեանս կեանքին ու գործունեութեան վերաբերեալ մեզի ուղղուելիք հարցումներուն, ժամանակագրական կարգով:

Կարելի է գրութիւնները ուղղել «ՏԵՂԵԿԱՑՈՒ»ի խմբագրական մարմնին, փոստարկի 1079, Գահիրէ, կամ յանձնել ուղղակի Մասնաժողովիս գրասենեալը՝ 15, Էմաս Էլ Տին փողոց:

ՅՈՐԵԼԻՆԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆՔ

Ա. — ԱՆԴԱՄԱՐԾԱԿԻ

1956 Յոբելինական ամբողջ տար-
ւան ընթացքին արձանագրուած նոր
անդամներուն միջև վիճակաւ սահ-
մանել 7 մրցանակ, հետեւեալ կերպով.

Ա. ՄՐՑԱՆԱԿ. — Հոգալ Ծգիպսոսի
մէջ սանի մը երկորդական ուսում-
նական շրջանի ամբողջ ծախմերը:

Բ. ՄՐՑԱՆԱԿ. — Տասնեւինինգ օր-
ուան նամբորդուրիւն մը դէպի Լիբա-
նան եւ Սուրբիա, առիք տալու համար
այցելել այդ գաղութներուն մէջ Միու-
րեանս հիմնարկուրիւնները՝ կրտական,
մասկուրային, մարզական, առողջա-
պահական եւայլն:

Գ.-է. 5 ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐ. — Հոգալ
մէկական սանի դպրոցական մէկ
ուսումնական ծախմբ Պահիրէի Ազգային
վարժարաններուն մէջ:

ԳէԳի ԼիբԱՆԱՆ ՍԱԼԻԱՌՆԱԿՈՎ
ԵՐԹՈՒԳԱՐՉԻ ՄԲ ՇԱԽՓԲ. պիտի տանի
այն անդամը, որ անդամարեաւի այս
առուան ընթացքին Կ'ԱՐՉԱՆԱԳՐԻ Ա-
ՄԵՆԵՆ ՄԽՈ ԹՈՒՈՎ ԱՆԴԱՄՆԵՐ:

Բ. ՇԱՐԱԿԴՐՈՒԹԵԱՆ, ՄՐՑԱՆՔ

ՊԱՏԱՆԻՆԵՐՈՒԻ ՀԱՄԱՐ

Մեր դպրոցական պատանիններուն
մէջ եւս արքնցնելու մաօս գիտակցու-
րիւնք դէպի բարեգործուրիւնք եւ բա-
րեգործական նպատակները, Մասնա-
ծողուլս կազմակերպած է ՇԱՐԱԴՐՈՒ-

**ԹԵԱՆ ՄՐՑՈՒՄ մը, որուն կրնան մաս-
նակցիլ հայ քէ օսար վարժարաններու
ուսանողները՝ հետեւեալ բաժանումնե-
րով. —**

ա. — Մինչեւ 14 տարու

բ. — 15էն մինչեւ 18 տարու

Նարադուրիւնը պէտք է գրուի
հայերէն լեզուով, իբր նիւր ունենա-
լով՝ «Ի՞նչ է խկական բարեգործու-
րիւնք և ի՞նչ եղած է Բարեգործականի
գերը անցնող 50 տարիններու ընթաց-
քին».

Խւրախանչիւր դասակարգի համար
նախակուած են երեք դրամական պար-
գևներ. —

**ա. — 5 եզ. ոսկի, բ. — 3 եզ. ոս-
կի, զ. — 2 եզ. ոսկի:**

Այս նպատակին համար կազմուած
ժիւրի մը պիտի որուէ տանողները:

Արդիւնքը պիտի յայտարուի մա-
մուլին միջոցաւ:

Գ. — Խոկ իրենց անդամավճար-
ները ԿՐԿՆԱՊԱՏԿՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
(վիճակաւ) պիտի յատկացուին երկու
մրցանակներ:

**ա. — Միուրեանս հիմնարկուրիւ-
նք եւ կեանին ու գործք պատկերա-
ցնող ՈՍԿԵՄԱՏԵԱՆ նոյն հրատարակու-
րիւնք:**

բ. — 2 եզիպական ոսկի:

«ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ»

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հ. Բ. Բ. ՄԻՈՒՐԵԱՆ ԳԱԶԻՐԷԻ ՄԱՍՆԱԺՈՂՈՎԻ

15, Էմաս էլ Տիկ փող, Հեռ. 55636

Փոստարկ 1079 — ԳԱԶԻՐԷ